

**T.C.
ZİRVE ÜNİVERSİTESİ VE
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜLERİ**

**ORTAK EĞİTİM BİLİMLERİ
EĞİTİM YÖNETİMİ, TEFTİŞİ, PLANLAMASI VE EKONOMİSİ
ANA BİLİM DALI
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**ÖĞRENCİ ALGILARINA GÖRE MUTLU OKULUN İNCELENMESİ
(KAHRAMANMARAŞ İLİ ÖRNEĞİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AYKUT TÜRKMEN

GAZİANTEP-2014

T.C.
ZİRVE ÜNİVERSİTESİ VE
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜLERİ

ORTAK EĞİTİM BİLİMLERİ
EĞİTİM YÖNETİMİ, TEFTİŞİ, PLANLAMASI VE EKONOMİSİ
ANA BİLİM DALI
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ÖĞRENCİ ALGILARINA GÖRE MUTLU OKULUN İNCELENMESİ
(KAHRAMANMARAŞ İLİ ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN: Yrd.Doç.Dr.İzzet DÖŞ

AYKUT TÜRKMEN

GAZİANTEP-2014

T.C.
ZİRVE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
GAZİANTEP

Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Ana Bilim Dalı Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Aykut TÜRKMEN tarafından hazırlanan “Öğrenci algılarına göre mutlu okulun incelenmesi” başlıklı tez, 01.07.2014 tarihinde yapılan savunma sonucunda aşağıda isimleri bulunan jüri üyelerince kabul edilmiştir.

<u>Unvanı, Adı ve Soyadı</u> :	<u>Kurumu</u> :	<u>İmzası:</u>
Yrd.Doç.Dr. İzzet DÖŞ Tez Danışmanı	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	
Prof.Dr. Niyazi CAN İlgili Anabilim Dalı Öğretim Üyesi	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	
Doç.Dr. Suat BAL Anabilim Dalı Dışından Öğretim Üyesi	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	
Yrd.Doç.Dr.Ahmet Cezmi SAVAŞ Üye	Zirve Üniversitesi	

Jüri üyeleri tarafından kabul edilen bu ... (Tezin Türü) tezi, Enstitü Yönetim Kurulunun .....sayılı kararıyla .....(Tarih) tarihinde onaylanmıştır.

Doç. Dr. Abdullah DEMİR
Enstitü Müdürü

ÖZET**YÜKSEK LİSANS TEZİ**
ÖĞRENCİ ALGILARINA GÖRE MUTLU OKULUN İNCELENMESİ
(KAHRAMANMARAŞ İLİ ÖRNEĞİ)**Aykut TÜRKMEN****Sütçü İmam Üniversitesi Zirve Üniversitesi****Sosyal Bilimler Enstitüsü****Eğitim Yönetimi Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Anabilim Dalı****Kahramanmaraş-2014; X+67 Sayfa:****Tez Yöneticisi: Yrd.Doç.Dr. İzzet DÖŞ**

Okullar, insanları hayata hazırlar. Okullarda verilen eğitim öğretim süreci bireyi ve toplumu yakından ilgilendirir. Okullarda verilen bu süreç başarılı geçerse insanlar hayatta mutlu olur. Bu şekilde toplumda mutlu insanların sayısı artar, nitelikli bir toplu oluşur.

Başarılı okullarda yönetici, öğretmenler ve öğrenciler arasında samimiyet ve işbirliği vardır. Öğrenciler okulunu, öğretmenlerini, arkadaşlarını, derslerini severlerse mutlulukları artar. Eğer öğrenci okulunu sevmiyorsa, derslerinde başarısız olacağı gibi, günün büyük bir kısmını mutsuz olarak geçirir.

Başarının yakalanmasında öğrencinin kendi yetenekleri, zekâsı ne kadar etkiliyse, okulu, öğretmenleri, yöneticileri ve çevresi de o kadar etkilidir. Okul ortamı, öğretmenin tutum ve davranışları, yöneticinin öğrenciye karşı tutumunun iyi olması öğrencinin okula gelip giderken huzurlu ve mutlu olmasını artıracaktır. Bu durum, okulun öğrenci üzerindeki etkisinin ne kadar büyük olduğunu göstermektedir.

Bu çalışma, ortaöğretim öğrencilerinin mutlu okul görüşlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu amaçla okulların öğrencilere göre mutlu bir yer olması için okul paydaşlarından beklentileri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Araştırma, tarama modelinin kullanıldığı betimsel bir çalışmadır. Araştırmada kullanılan veri toplama aracı iki bölümden oluşmaktadır; birinci bölümde araştırmaya katılan bireylere ilişkin kişisel bilgiler; ikinci bölümde mutlu okulu belirlemeye yönelik beşli likert tipinde 57 maddeden oluşan bir ölçek bulunmaktadır.

Araştırmanın evrenini, Kahramanmaraş ili merkez ilçelerindeki lise öğrencileri oluşturmaktadır. Kahramanmaraş il merkezinde 48 lise olup, 32.119 sayıda öğrencisi bulunmaktadır. Örnekleme ise Kahramanmaraş il merkezinde bulunan 6 ortaöğretim kurumunda okuyan 576 öğrenciden oluşmuştur. Veriler analiz edilirken değişkenlere ilişkin frekans, yüzde, ortalama değerlerine ve bağımsız değişkenlerin anlamlılık değerlerine bakılmıştır. Bu değerlere bakılırken t-testi ve tek yönlü varyans analizi (anova) istatistikî işlemleri yapılmıştır.

Yapılan analizlerden sonra öğrencilerin mutlu okul algısını en çok etkileyen faktörün öğretmenlerin sosyal yönü (Sosyal geziler düzenlemelidirler, öğrencilerin problemleriyle ilgilenmelidirler vb.) ve kişilik özelliklerinin (öğrencilerle etkileşiminde samimi olmalıdırlar, alanında uzman olmalıdırlar, güler yüzlü olmalıdırlar vb.) olduğu tespit edilmiştir. Okulun fiziksel yapısı, okulun sosyal yapısı ve etkinliklerin mutlu okul algısı konusunda diğer faktörlere göre daha düşük etkiye sahip oldukları görülmüştür.

Araştırma sonucunda öğrencilerin mutlu olabilmeleri için, okulunda öğrenciler için şahsi dolaplar olmalı, öğrencilerin dinlenebileceği özel odalar olmalı, sınıflar daha büyük ve ferah olmalıdır. Okul müdürü adil olmalıdır, disiplinli olmalıdır, öğrencilerin sorunlarıyla ilgilenmelidir. Öğretmen güler yüzlü olmalıdır, öğrencilerle empati kurabilmelidir, alanında uzman olmalıdır, dersi işlerken eğlenceli bir şekilde, dersi sıkmadan işlemelidirler.

Anahtar kelimeler: Mutlu Okul, mutlu okulda öğrenci, mutlu okulda öğretmen, mutlu okulda müdür

ABSTRACT**Master's Degree Thesis****HAPPY STUDENT PERCEPTIONS OF SCHOOL EXAMINATION BY
(CaseStudy in Kahramanmaraş)****Aykut TÜRKMEN****Sütçü İmam University Zirve University****Social Sciences Institue****Department of Educational Administration Inspection,****Planning andEconomics****Kahramanmaraş-2014; X+67 Pages****Supervisor: Yrd.Doç.Dr. İzzet DÖŞ**

Schools, prepares people to life . Education process in schools is closely related to the individual and society. If successful, this process pass people in schools would be successful in life. It circulates the happiest people in the society , the essential human needs of society are met.

Successful schools the principals, teachers and students are between friendliness and cooperation . School students , teachers , friends , lovers courses . It brings success and happiness . If students do not like school , classes would fail , as a large part of the day is spent as unhappy . This situation will adversely affect the success of students .

Being successful in the student's own capabilities, how to outsmart if effective , school, teachers and the surrounding area is so effective . School environment, the teacher's attitude and behavior , the manager's attitude towards the students to be of good students to come to school to be a peaceful and happy way , and therefore success will increase. This case , the impact on school students shows that no matter how big .

This study of secondary school students to reveal their opinions are happy school . In this study , students in accordance with the opinion of the school , teachers and administrators , the school should be how to make happy the school has tried to demonstrate that .

This research is a descriptive study using scanning model . The data collection instrument used in this study consists of two parts ; In the first chapter personal information regarding individuals who participated in the survey ; In the second part of the school to determine happy five-point Likert -type scale consisting of 57 items are available.

Participants selected from the city of Kahramanmaras 576 students were chosen from six secondary schools . The research sub- problems are solved , t- test, ANOVA test ; frequency, percentage, mean and standard deviation values are calculated .

Happy school student made after analysis of the factors that most affect the perception of teachers and social aspects of personality traits that have been identified. The physical structure of the school , the school's social structure and efficiency compared to other factors in the perception of happy school to have the lowest effect was observed .

Key words: Happy school students in school happy , happy school teacher , school principal happy

ÖNSÖZ

Eğitimde yeni değerlerin ortaya çıkmasıyla, okuldan beklentiler ve okulun işleyişi değişmiştir. Eğitim-öğretim süreci içerisinde okulu oluşturan bireyler olarak öğretmen, öğrenci, öğrenci velileri ve okul yöneticilerinin istek ve ilgilerinin bu sürece katkısının kaçınılmaz olduğu görüşü benimsenmeye başlanmıştır. Bu süreçteki birinci öncelik öğrencinin başarısı ve mutluluğudur.

Öğrenci, hayatının yaklaşık olarak dörtte birini okulda geçirmektedir. Bu zaman diliminde öğrenci okuluna gelirken mutlu olarak gelmelidir. Mutlu olarak gelmek için de okul yöneticisini, öğretmenini, arkadaşlarını, derslerini sevmesi gerekir. Bu da mutlu okul kavramını ortaya çıkarmaktadır. Mutlu okul oluşturma sürecinde de bu yapıyı oluşturan etkenlerin uyumlu çalışması öğrencinin okulunu, mutlu okul olarak görmesinde büyük önem arz etmektedir. Eğitime katılım sağlayan bu etmenlerin, eğitim dünyaları hakkındaki algıları, görüşleri ve anlayışları analiz edilmeye çalışılmıştır. Bu noktada öğrencilerin öğretmeninden, okuldan ve okul müdüründen istekleri, beklentileri anketle ölçülmeye ve açıklanmaya çalışılmıştır. Bu araştırmanın amacı ortaöğretim öğrencilerinin mutlu okul hakkındaki düşüncelerinin ne olduğunu ortaya çıkarmak ve bunları analiz etmektir.

Araştırmanın her aşamasında bana rehberlik eden, motivasyonumu artıran, desteğini her daim hissettiğim danışman hocam Yrd.Doç.Dr. İzzet DÖŞ'e, yol arkadaşım Yunus GÖKÇELİ 'ye çalışmalarım sırasında bana destek olan hayat arkadaşım ve eşim Yasemin TÜRKMEN' e teşekkür ediyorum.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	ii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
GRAFİK LİSTESİ.....	x
BİRİNCİ BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.3. Araştırmanın Önemi.....	4
1.4. Sayıltı	5
1.5. Sınırlılıklar.....	5
1.6. Tanımlar	5
İKİNCİ BÖLÜM	6
İLGİLİ LİTERATÜRÜN İNCELENMESİ	6
2. EĞİTİM, OKUL, MUTLULUK.....	6
2.1. Eğitim Kavramı	6
2.1.1 Formal, İnfomal Eğitim.....	8
2.2. Okul Kavramı	9
2.2.1. Okul Paydaşları.....	10
2.2.1.1 Okul Yöneticileri	10
2.2.1.2 Öğretmenler	12
2.2.1.3. Öğrenciler	15
2.2.1.4 Okul Çevresi ve Veliler	17
2.3. Mutluluk Kavramı.....	19
2.4. İlgili Araştırmalar	22
2.4.1.Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	23
2.4.2.Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	26
YÖNTEM	31
3. 1. Araştırmanın Modeli	31

3. 2. Evren ve Örneklem	31
3.3 Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması	32
3.4. Verilerin Analizi	36
BULGULAR VE YORUM	37
4.1. Demografik Özellikler	37
4.2. Boyutların betimsel istatistikleri	39
4.3. Boyutlar ile cinsiyetin karşılaştırılması	41
4.4. Öğrencilerin sınıfları ile boyut puanları arasındaki farkın araştırılması	43
4.5. Öğrencilerin Okulları İle Boyut Puanları Arasındaki Farkın Araştırılması	44
4.8. Katılımcıların Maddelere Göre Ortalamaları.....	46
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	50
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	50
5.1. SONUÇLAR.....	50
5.1.1.Öğrencilerin Mutlu Okul Algısına İlişkin Sonuçlar	50
5.1.2. Öğrencilerin Cinsiyet, Sınıf Düzeyi, Okul Farkı Boyutuna İlişkin Sonuçlar	53
5.2. ÖNERİLER	54
KAYNAKÇA.....	56
EKLER.....	64
EK 1. Veri Toplama Aracı (Anket)	64
EK 2. İzin Onay Belgesi	67

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Araştırma Evrenini ve Örneklemine Oluşturan Okullar ve Bu Okullardaki Öğrenci Sayıları	33
Tablo 2 : Ölçek faktör yükleri ve güvenilirlik analiz sonucu	34
Tablo 3 : Öğrencilerin Demografik Özellikleri.....	41
Tablo 4 : Alt boyutların Tanımlayıcı İstatistikleri.....	42
Tablo 5 : Cinsiyet değişkenine göre boyutların t testi analizi tablosu.....	43
Tablo 6 : Boyutların sınıflar ile varyans analizi tablosu.....	45
Tablo 7 : Boyutlar ile Öğrencilerin Okul Türü Arasındaki Farkın Varyans Analizi Tablosu.....	47
Tablo 8 : Katılımcıların tüm maddelere göre ortalama değerleri.....	49

GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1 : Öğrencilerin Liselerinin programları.....	52
Grafik 2 : Öğrencilerin sınıfları.....	52
Grafik 3 : Öğrencilerin cinsiyetleri.....	44

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Kahramanmaraş'daki ortaöğretim okullarında “Öğrenci Algılarına Göre Mutlu Okulun İncelenmesi” konulu araştırmanın bu bölümünde, problem durumu, araştırmanın amacı, önemi, sınırlılıkları ve tanımlar yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

İnsan yaşamının büyük bir bölümünü okulda geçirmektedir. Okul hayatın ayrılmaz bir parçası hayata hazırlık alanıdır. Günümüz toplumunda eğitim kurumlarının önemi giderek daha iyi anlaşılmaktadır. Eğitim ortamları eğitim araç ve gereçleri eğitim programları sürekli değişmekte ve çağın gereklerine ayak uydurmaları sağlanmaktadır.

Eğitim öğretim çabalarının genel amacı yetişmekte olan çocukların topluma iyi insan ve iyi bir vatandaş olmasını sağlamaktır. Eğitim sistemimizin temelini okullar oluşturmaktadır. Okul, önceden belirlenmiş eğitim amaçlarına uygun olarak, eğitmek istediği öğrencilere, yeni davranışlar kazandıracak yada istenmeyen davranışlarını kaldıracak yaşantılar hazırlayıp sunan bir sistemdir (Başaran, 1996).

Okulun en önemli açık özelliği, üzerinde çalıştığı hammaddenin toplumdaki gelen ve topluma giden insan oluşudur. Girdisini içinde yaşadığı ve amaçlarını gerçekleştirmek üzere kurulduğu toplumdaki alması ve bu girdiyi işledikten sonra yine topluma çıktı olarak sunması nedeniyle, okullar toplumdaki ayrı düşünülemez (Celep ve Cevat, 2000). Okul, bir yandan eğitim aracılığıyla insanı kendisi için yararlı ve yeterli kılmaya çalışırken, bir yandan da onu, içinde yaşadığı topluma ve tüm insanlığa yararlı, toplumsal bilinci gelişmiş bir birey olması için eğitmeyi amaçlamaktadır (Yavuzer, 2008: 87). Toplumu oluşturan bireylerin okullarda yetişmesi nedeniyle, okulun vazgeçilmez önemi bilinmelidir. Venn'in (1969, akt. Taymaz, 2009: 3) de belirttiği gibi bir toplumun varlığını sürdürmesi ve gelişmesinde en büyük etken amaçlarına uygun olarak yetiştirdiği insanlardır. Okul, çocukların yaşamlarının önemli bir zaman diliminde inançlarını, normlarını, değerlerini ve korkularını paylaştıkları önemli bir sosyal çevre olarak faaliyet göstermektedir; okula gitmek güçlü bir deneyimdir ve dikkate değer bir zaman bütünü okulda harcanır (Demir, 2007). İyi okulların, gelişmiş

toplum olmanın ön koşulu olduğunu, gelişmiş bir toplumun okullarının da iyi olacağı gibi genellemelerle sistem yaklaşımı günümüz insan düşüncelerine yansımıştır(Yiğit ve Bayraktar, 2006). Bu nedenle okulun varoluş amacı olan öğrencisini bütün yönleri ile tanıması lazımdır.

Öğrenciler, okulların varlık nedenidir. Eğer öğrenci olmasaydı okul denilen kurumdan söz edilemezdi. Okul, öğrenciyi yetenekleri, ilgileri ve gereksinimlerine göre, hızla sanayileşen, şehirleşen bir çevre ve topluma, demokratik vatandaşlığın giderek güçleşen görevlerine, bilimsel yöntem ve üretimin geçerli olduğu bir çevreye, artan ve çeşitlenen bilgi ve becerilere hazırlamalıdır (Bursalıoğlu, 1982:70).

Eğitimde öğrenciyi tanıma, onun var olan gizil güçlerini anlama, ilgi ve yeteneklerini bilme, bunlara göre rehberlik etme, gerçek başarısını ölçme ve yönlendirmeyi buna göre yapma önem taşımaktadır. Bundan dolayı başarılı okullarda her öğrenci bir değer olarak kabul edilmekte ve onların okulun eğitim-öğretim ve hatta yönetim etkinliklerine katılmaları sağlanmaktadır. Öğrenci bir değer olarak farkında olduğu zaman da, öğrencinin mutluluğu artmaktadır.

Başarılı ve mutlu okulda öğrencilerin bireysel farklılıkları önemlidir ve bu farklılık, sürekli göz önünde bulundurulur. Öğrenciler, zorlandıkları konularda yardım ve destek görürler. Yeterli oldukları konularda ise daha da gelişmeleri için teşvik edilirler. Öğrencilerin çalışmaları yakın takibe alınır. Öğrenci çalışmaları ile ilgili düzenli dönüt alınır. Başarılı ve mutlu okulun amacı, her düzey ve yetenekteki öğrencinin eğitilmesidir. Öğrenciler, birbirinin benzerliklerine ve farklılıklarına değer verirler. Her öğrencinin yeteneklerine değer verilir, “sen yapabilirsin” güveni kazandırılarak, amaçlar açıkça ifade edilir (Balcı, 1996:131).

Öğrencilerin okula giderken mutlu bir şekilde gitmeleri gerekir. Okuluna mutlu bir şekilde giden öğrenci, derslerini daha iyi anlar ve daha başarılı olur. Okulunu sevmeyen öğrenci, okula isteksiz olarak, hatta zorla okuluna gelir. Bu şekilde okula mutsuz olarak gelen öğrenci, derslerini dinlemez, öğretmenleriyle, arkadaşlarıyla uyumsuz olur. Dolayısıyla başarısızlık meydana gelir. Öğrencilerin okula mutlu olarak gelebilmesi için gerekli şartların oluşturulması gerekir. Gittiklerinde öğrencilerin mutlu oldukları okulları “mutlu okul” olarak tanımlayabiliriz (Döş,2013:270).

Öğrencilerin okulu kabul etmesi ve okulda mutluluğu yakalayabilmesi için bazı faktörler vardır. Bunlar; arkadaşlarıyla olan ilişkileri, okul idaresinin ve öğretmenlerinin öğrencilere karşı tutum ve davranışları, okulun fiziki yapısı gibi. Okulda esnek

uyarlanabilir mekânların, öğrencilerin sanat ve sosyal çalışmaları için daha geniş oda ve alanların bulunması, okulun öğrenme ortamı olmasında önemli bir yer tutmaktadır (Özbayraktar, 2005; Aksu, Demirel ve Bektaş, 2011; Karaküçük, 2010; Kıldan, 2007). Öğrencilerin kendilerini daha rahat hissedecekleri, dersliklerin genişliği, araç-gereç donanımının olması, okulun fiziksel yapısının öğrencilerin gelişimlerine ve duygularına uygunluğu, okulu daha sevilir ve mutlu bir ortam haline getirebilir.

Okul idarecileri ve özellikle müdür okulun gelişiminde, öğrencilerin başarısında, yönlendirilmesinde önemli rollere sahiptirler (Balcı, 2007; Çelikten, 2004; Şişman, 2011). Okul müdürünün okul kültürünün oluşturulmasında ve yönetilmesinde de etkin bir rolü vardır (Çelik, 2002:67). Okul müdürünün öğrencilere yakın olması, onları dinlemesi, okulda iyi bir iklim oluşturması okulun daha uygun bir eğitim-öğretim ortamı olmasında etken olabilir. Bu açıdan bakıldığında öğretmenlerin, öğrencilerin ve diğer çalışanların müdürlerden beklentileri olabilmektedir.

Öğretmen yaklaşımları, tutumları ve başarısı, yeterliği, liderliği öğrenciler üzerinde olumlu veya olumsuz etkileri olabilmektedir (Ekinci ve Burgaz, 2009). Öğretmen davranışları, öğrenci motivasyonunda (Güzel, Özdöl ve Oral, 2010), başarısında (Döş, 2011; Olcay ve Döş, 2009), öğrenci gözetim ve kontrolünde (Turan ve Altuğ, 2008) ve rehberliğinde (Nazlı, 2008; Kesici, 2007) etkindir. Öğretmen eğitim-öğretim etkinliklerinin baş aktörüdür. Sınıf etkinliklerini yönetmesi, öğrencilere rehberlik yapması, mesleki uzmanlığıyla çok önemli misyonu yüklenmektedir. Bu açıdan bakıldığında mutlu okulun oluşturulmasında öğretmenlerin bazı rolleri yerine getirmesi beklenebilir.

Eğitimciler tarafından okulun gerçek aktörleri olan öğrenci, öğretmen ve okul yöneticileri tarafından okul için kullanılan metaforlar incelenirse, bu aktörlerin genel ve özel anlamda okulu nasıl anladıklarını daha iyi anlaşılabilir (Demir, 2007). Öğrencilerin buldukları okullara mutlu olarak gelebilmesi dolayısıyla başarılı olabilmeleri için öğretmenlerinden, okul yöneticilerinden ve okulun fiziksel yapısından beklentileri bulunur.

Bu çalışmanın problem cümlesi, “ortaöğretim öğrencilerinin mutlu okul algıları nedir?”

Bu amaca yönelik olarak aşağıdaki alt problemlere yanıt aranacaktır.

1. Öğrencilerin mutlu okul algısı nedir?
2. Öğrencilerin cinsiyet, sınıf düzeyi, okul farkı boyutunda, görüşleri arasında anlamlı farklılık var mıdır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Okulunda mutlu olan öğrenci okulunu sever, isteyerek okuluna gelir ve öğrenmeye açık olur. Bu açıdan bakıldığında okulların mutluluk veren bir yer olması, eğitim ve öğrenciler tarafından önemli sayılmalıdır. (Döş, 2013: 271)

Bu araştırmanın amacı, ortaöğretim öğrencilerinin mutlu okul görüşlerini ortaya koymaktır. Bu amaçla okulların öğrenciler için daha huzurlu, ilgi çekici ve daha mutlu bir yer olmasına katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

1.3. Araştırmanın Önemi

Eğitim öğretim kurumları çalışanıyla, öğrencisiyle, öğretmeniyle, yöneticisiyle, velileriyle ya da içinde bulunduğu toplumla, bir bütünü oluşturmaktadır. Mutlu okul oluşturma sürecinde bu yapıyı oluşturan etkenlerin uyumlu çalışması okulun başarıya ulaşmasında büyük önem arz etmektedir.

İnsanın hayatının şekillenmeye başladığı en önemli yer olan okullara, mutlu bir şekilde gelebilmek, öğrencinin okula karşı bakış açısını olumlu olarak değiştirecektir. Okula olan bu olumlu bakış açısı, başarıyı da doğru orantılı olarak arttıracaktır. Okulunda başarılı olan öğrenci, ileriki hayatında da daha iyi bir hayat tarzı geçirecektir. Bu da toplumumuz da mutlu bireylerin olmasını sağlayacaktır.

Bu çalışma öğrencilerin, okuldan, okul yöneticisinden ve öğretmenlerinden beklentilerini ortaya çıkarılabilir. Bu şekilde, öğrencilerin okula mutlu bir şekilde gelebilmesi için okul yöneticisinin ve öğretmenlerin bilincini arttırılabilir, eğitim uygulamalarında oluşan bazı sorunlar tanımlanabilir ve eksiklikler giderilmeye çalışılabilir.

Türkiye’de ortaöğretimde daha önce böyle bir çalışmanın yeterince yapılmamış olması bu anlamda literatüre katkı sağlayacaktır.

1.4. Sayılı

Araştırmaya katılan öğrenciler, veri toplama aracındaki sorularını yansız, samimi ve gerçek görüşleri ile cevaplamışlardır.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırma, 2013-2014 eğitim öğretim yılında, Kahramanmaraş ilinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ortaöğretim okullarında okuyan öğrenci görüşleriyle sınırlı kalmıştır.

1.6. Tanımlar

Okul: Belirli yaş grubundaki bireylere, önceden belirlenmiş hedeflere bağlı olarak belirli sürelerde verilen eğitimin yürütüldüğü mekânlardır (Kuyumcu, 2007: 22).

Mutluluk: Mutluluk, bütün özlemlere eksiksiz ve sürekli olarak ulaşılmaktan duyulan kıvanç durumu, saadet, bahtiyarlık olarak belirtilmektedir. (<http://www.tdk.gov.tr>).

Mutlu Okul: Öğrencilerin huzurlu ve mutlu oldukları okullardır. (Döş, 2013: 278)

İKİNCİ BÖLÜM

İLGİLİ LİTERATÜRÜN İNCELENMESİ

2. EĞİTİM, OKUL, MUTLULUK

2.1. Eğitim Kavramı

Her insan ihtiyaçlarıyla ve birçok yeteneğe sahip olarak doğar. İhtiyaçların giderilmesi ile kabiliyetlerin kullanılabilmesi ve geliştirilebilmesi için insanlar yaşam boyunca süren bir gelişme ve geliştirilme süreci içerisine girerler. Eğitim bu gelişme ve geliştirilme sürecinin tümünü kapsayan bir kavramdır (Ergün, 1999).

Eğitim; bilim, teknik ve sanatın her üçünü de kapsayan bir içerikle bireyleri ve toplumları biçimlendiren, yönlendiren, değiştiren, geliştirmeyi sağlayan önemli bir süreçtir (Senemoğlu, 1997). Eğitim, kişinin içinde bulunduğu toplumda geçerli olan ve olumlu değer taşıyan yeteneklerini, tutumlarını ve diğer davranış şekillerini geliştirmesini sağlayan süreçlerin tümüdür (Binbaşıoğlu, 1995).

Eğitim, en genel anlamıyla insanları belli amaçlara göre yetiştirme sürecidir. Bu süreçten geçen insanın kişiliği farklılaşır. Bu farklılaşma eğitim sürecinde kazanılan bilgi, beceri, tutum ve değerler yoluyla gerçekleşir (Demirel, 1996). Diğer bir deyişle, eğitim sürecinden geçen kişinin, davranışlarında bir değişim olması beklenmektedir. Bu tanımlardan yola çıkarak eğitimi, bireyde kendi yaşantısı ve kasıtlı kültürleme yoluyla istendik davranış değişikliği meydana getirme süreci olarak tanımlayabiliriz (Demirel, 2003).

İnsanoğlunun, eğitime ve eğitime ihtiyacı vardır. Bu ihtiyaç kısa zaman dilimleri içinde sonuç alınacak bir uğraş değildir (Çağlayan, 2003). En genel anlamda “istendik davranış oluşturma” ya da “istendik davranış değiştirme süreci” olarak tanımlanan eğitim, toplumun süzgeçten geçirilmiş değerlerinin, ahlâk standartlarının bilgi ve beceri birikimlerinin yeni nesillere aktarılması ile ilgilidir (Senemoğlu, 1997). Bu bağlamda eğitim, “bireyi, istendik nitelikte kültürleme sürecidir” (Senemoğlu, 1997).

Eğitim ve eğitimle ilgili konular tüm milletlerin geleceğini yakından ilgilendiren çok önemli bir konudur. Eğitim terimi Latince “büyütmek, yetiştirmek ve

geliştirmek” anlamlarına gelmektedir (Ergin, 2006). Eğitim ile ilgili birçok tanım yapılmıştır. Eflatun’a göre eğitim, bedene ve ruha sahip olduğu yetkinliği vermektir. Çiçeron’a göre ise eğitim, çocuğu insan haline getirme sanatıdır (Aktaran: Binbaşıoğlu, 1981). Hesapçioğlu’na göre ise “eğitim her husustan önce, insanoğlunun bugünkü ve yarınki yaşamına bir müdahaledir” (Hesapçioğlu, 1998: 33).

Eğitim; yeni kuşakların, toplum yaşayışında yerlerini almaya hazırlanırken, gereken bilgi ve beceriyi elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine yardım etme etkinliği biçiminde de tanımlanmaktadır (Başaran, 1992). Diğer bir tanıma göre eğitim, bireyleri önceden belirlenmiş hedefler doğrultusunda yetiştirme sürecidir (Fidan ve Erden, 1998).

Eğitime geniş anlamda, sosyolojik bir ifade ile kişileri topluma uyum sağlatma ve topluma kazandırma görevi de denir (Çelikkaya, 1997). Yine Ertürk’e göre “eğitim, bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir” (Ertürk, 1994). Oğuzkan ise, eğitim kavramını iki biçimde tanımlamıştır.

1. Eğitim, yeni kuşakların toplum yasayışında yerlerini almak için hazırlanırken, gereken bilgi, beceri ve anlayışlar elde etmelerine ve kişiliklerini geliştirmelerine yardım etme etkinliğidir.
2. Eğitim önceden saptanmış amaçlara göre, insanların davranışlarında belli gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkinlikler dizgesidir (Oğuzkan,1987).

Çağdaş bilimsel anlayışa göre eğitim; bireyin bedensel, duygusal, düşünsel ve sosyal yeteneklerinin kendisi ve toplumu için en uygun şekilde gelişmesidir. Kısaca bireyin her yönüyle bir bütün olarak kendisi ve toplumu için en uygun düzeyde geliştirilmesidir (Yeşilyaprak, 2000).

Çağdaş eğitim, yalnız okumaya ve dinlemeye değil; araştırmaya, sormaya, bilgiye ulaşmaya, yaparak ve yasayarak öğrenmeye, beceri geliştirmeye dayalı ve bilimsel kültürü hedef alan eğitimidir (Esme, 2004). Şüphesiz eğitimin birçok tanımı vardır. Ancak genel olarak tanımlara bakıldığında bazıları eğitimi bir uyum süreci olarak görürken, bazıları davranış değişikliği olarak değerlendirmektedir. Kimileri de bilgiyi ön plana çıkaran tanımlar yapmışlardır (Güngör, 2006).

Eğitim kavramının birbirinden farklı ancak birbirine yakın pek çok anlamının bulunması bu tanımları yapan araştırmacıların olmasını istedikleri eğitimi tarif etmelerinden ileri gelmektedir (Ertürk, 1994).

Yinede bu tanımların ortak yanları vardır. Ertürk bu ortak yanları şöyle belirtmektedir:

1. Eğitim bir süreçtir.

Süreç: Bir oluşumu gerçekleştirmek için birbirini izleyen ve birbiri üzerine biriken olayların, durumların akısıdır. Eğitim sürecinde birbirini izleyen, birbiri üzerine biriken öğrenme-öğretme olaylarından oluşmaktadır (Fidan, 2003).

2. Birey var olan durumuyla yetersizdir, belli ölçütlere göre yeterli duruma getirilmelidir. 3. Bireyin yeterli duruma gelmesi için bir değişimin oluşması gerekir (Şengül, 2006).

2.1.1. Formal, İnfomal Eğitim

Bir kültürleme süreci olarak eğitim; hayatın her alanında ve her aşamasında yer almaktadır (Bağdatlı, 2005). Kültürleme ailede, sokakta, iş yerinde ve her türlü merasimde bilinçli ya da bilinç dışı olarak kendiliğinden oluşan bireysel öğrenmeleri kapsar. Kültürlemenin amaçlı olarak yapılan kısmı eğitimidir. Bu nedenle, eğitim “kasıtlı kültürleme süreci” olarak da tanımlanmaktadır (Fidan ve Erden, 1998).

İstendik davranışların bireye kazandırılması planlı bir süreci gerektirmektedir. “Bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yolu ile ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme süreci” formal eğitim olarak adlandırılmaktadır (Ertürk, 1994). Formal eğitim ile istendik davranışlar kazandırılırken istenmeyen davranışların değişikliğe uğratılması da söz konusudur (Bağdatlı, 2005). Formal eğitim, devlet tarafından vatandaşının eğitim seviyesini ve iç kalitesini yükseltebilmek için oluşturduğu okullarda, (örgün ve yaygın eğitim kurumlarında) uzmanlar tarafından verilir. Formal eğitim kurumları, Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde yapılanma gösterir (Karakuş, 2006). Amaçlı eğitim kurumu olan okulların dışında, bireyin sosyal yaşantısının geri kalanını ise informal eğitim ortamı meydana getirmektedir. İnfomal eğitim ailede, arkadaşlar arasında, çeşitli gruplar içerisinde gerçekleşir ve programlı değildir (Karakuş, 2006). İnsanlar kişilik özelliklerinin, değerlerinin ve becerilerinin bir

kısmını bu yolla kazanırlar. Eğitimciler kültürlemenin bu kısmını “informal eğitim” olarak adlandırır (Fidan ve Erden, 1998). “İformal eğitim” olarak nitelendirdiğimiz bu tür eğitim, bir plana bağlı olmaksızın yapıldığından bireyin kazanması istenilen tüm istedik davranışlar tesadüfen edinilir. Üstelik bu süreçte istenmeyen birçok davranışın kazanılması da söz konusudur (Bağdatlı, 2005).

Eğitim ister kasıtlı olarak okullarda yapılsın (formal eğitim) ister gelişi güzel bir biçimde bireyin içinde yaşadığı tüm çevrede yapılsın (informal eğitim), sadece istedik nitelikte davranış değişmelerin oluşturulmasını yani geçerli öğrenmeleri kapsar. Okullarda kazanılan kopya çekme, argo konuşma vb. davranışlar ise istenmedik nitelikte davranışlardır ve eğitimin hatalı yan ürünü ortaya çıkabilir. Davranış değiştirme mühendislerinin yani eğitimcilerin amacı; eğitim sürecinde geçerli öğrenmeleri sağlamak istenmedik hatalı yan ürünleri en aza indirmek, hatta yok etmektir (Senemoğlu, 2003).

2.2. Okul Kavramı

Okullar hem bilgi veren hem de eğitime, özellikle sosyal uyum ve gelişme eğitimine yardım eden başlıca kuruluşlardır. Yetişmekte olan nesillerin eşya ve olaylar hakkında doğru bilgiler kazanması için okul öğretiminin yaptığı rolü hiç bir kuruluş üstlenemez.

Okulun çeşitli tanımları yapılmıştır. Bu tanımlardan bazıları şunlardır; “Okul, eğitimi üreten ve değişik adlarla anılan tüm sistemleri kapsayan genel bir kavramdır” (Başaran, 1993: 11). Okul, eğitimi üreten ve insanlara eğitimi sunan kurumdur. Okul, “eğitim sistemlerinin en işlevsel parçasıdır” (Açıkalın, 1994: 1). Okul, eğitim sistemi içindeki alt sistemlerden en kritik ve en etkili olanıdır (Bursalıoğlu, 1992: 4). Eğitim sisteminde okul “temel sistem”dir. Okulun başarısı ise eğitim sisteminin başarısıdır (Aytaç, 2000: 3). Açık bir sistem olan okul, çevresinden kendisini besleyecek girdiler alan, bu girdileri işleyen ve bir çıktı üreten kurumdur (Işılak, 2008).

Okullar teşkilatlı bir şekilde bir insan için gerekli olan bütün bilgileri öğretmek, lüzumlu olan araç gereçleri ve metotları kullanmak suretiyle başarılı bir şekilde eğitim ve öğretimi yerine getirmek maksadıyla kurulmuştur (Ayhan 2001). Okullarda yalnız insan değil, aynı zamanda insan hayatı da biçimlendirir. Bu noktada bir bilgi, ders ile çıkarlarımız arasında ilişki sağlamıyorsa yetersizdir. Eğer okulun içini dolduranları arıyorsak, onları “ders içeriklerinde” bulabiliriz. Okul eğitimine örgün eğitim

denilmektedir. Örgün eğitim: Kişilerin hayata atılmadan, iş ve meslek kollarında çalışmaya başlamadan önce okul ya da okul niteliği taşıyan yerlerde genel ve özel bilgiler bakımından yetişmelerini sağlamak amacıyla belli kanunlara göre düzenlenen eğitimidir ve bu eğitim düzenli, planlı ve yöntemli bir biçimde verilir (Ayhan 2001).

Sezer (1984), okulların nitelikli ve fonksiyonel olması için 5 zorunluluğun olduğunu ileri sürmektedir:

1. Öğretmen ve öğrencilere çalışmak ve öğrenmek için, kendilerine ait oda vermek ve bunun uygun yollarını sağlamak,
2. Öğrencilerin açık olarak okul ödevini yapma becerisini sergilemesinde kararlı olmak,
3. Öğrenciler ve öğretmenler için uygun güdüleyicileri kullanmak,
4. Öğrenci yeteneklerinden yararlanmaya yönelik olarak okul ödevlerinde odaklaşmak,
5. Okulların basit ve esnek yapısını korumak.

Okul eğitimi, genel olarak hedefler, kapsam, eğitim durumu ve sınama durumunu kapsayan bir eğitim programı, eğitimin edilgen faktörü öğrenci, etken faktör öğretmen, yönetim unsuru, teknik donanım ve çevre unsurlarından oluşmaktadır.

2.2.1. Okul Paydaşları

Önemli görevleri yerine getiren okullar, toplumun, kabul ettiği, beklentilerini karşıladığı, memnun olduğu ve desteğini aldığı kurumlar olmalıdırlar. Okulların en önemli paydaşları öğrencilerdir.

2.2.1.1. Okul Yöneticileri

Yönetim kelimesi tarihi süreçte cazibesi kaybolmayan bir kelimedir. Sahip olmak ve hükmetmek insanoğlunun en büyük arzularından birisidir. Toplum içerisinde hangi görev yapılırsa yapılsın, hangi konumda bulunursa bulunulsun yönetim kelimesinin oluşturduğu çağrışımların bilinmesi gerekir. Örneğin, insan kaynakları müdürü olan bir kişinin beşeri kaynakları iyi yönetmesi gerekir. Yönetim bir grup insanı belirlenmiş amaçlara doğru yönlendirme, aralarındaki işbölümü, işbirliği ve koordinasyonu sağlama çabalarıdır (Arı ve Deniz, 2008: 23). Örgütteki diğer kişilere

göre yönetici kurumun sorumluluğunu taşıdığından dolayı en önemli yerdeki kişi olarak görülmektedir.

Örgütleri ve temel bileşenleri anlamak için daha çok yöneticiyi tanımak gerekir. Yönetici, işe birden fazla kişinin performans katkısında bulunmasını sağlayan ve işin sonuçlanmasından sorumlu olan kişidir (Memduhoğlu ve Yılmaz, 2008: 337). Yönetici, yönetim bilimi terminolojisinde yaptığı işe, kullandığı yetkilere, taşıdığı sorumluluğa, sorumlu olduğu bölüme göre, takım lideri, koordinatör, genel yönetici ve başkan gibi adlarla anılmaktadır.

Okul, eğitim sisteminin sınırında uçta, ilk düzeyde üretim amaçlı somut örgütlenmesidir. Okullar eğitim sisteminin alt sistemleri olarak düşünüldüğünde, okul yönetimi de eğitim yönetiminin bir alt sistemi olarak ele alınabilir. Okul yönetimi bir bakıma eğitim yönetiminin sınırlı bir alana uygulanmasıdır. Eğitim yönetimi nasıl yönetimin eğitime uygulanmasından oluşuyorsa, okul yönetimi de eğitim yönetimin okula uygulanmasından oluşmaktadır (Kıran, 2005: 145). Eğitim, insana dönük bir hizmet; okul, eğitim hizmeti üreten bir örgü, eğitim ve okul yönetimi de uygulamalı ve disiplinler arası insani bir çalışma alanı olarak tanımlanır.

Okul yönetimi, eğitim yönetiminin sınırlı bir alana uygulanmasıdır. Bu alanın sınırlarını eğitim sisteminin yapısı ve amaçları belirler. Okul yönetiminin görev, okuldaki tüm madde ve insan kaynaklarını en verimli biçimde kullanarak, okulu amaçlarına uygun olarak yaşatmaktır. Okul yönetimi ve dolayısıyla okul yöneticisinin davranışlarını etkileyen öge yada faktörleri, iç faktörler ve dış faktörler olarak sınıflandırmak mümkündür. Okulda olumlu bir iklimin oluşturulmasında, okul toplumun bütün üyelerinin kendilerini her yönden rahat, güvenli ve özgür hissetmeleri gerekir (Cafoğlu, 2007: 10). Davranış değiştirme süreci olarak ifade edilen eğitimin, bu değişimin büyük oranda gerçekleştiği yerler olan okulların kendilerine özgü özellikleri okul yönetiminin önemini artırmaktadır. (Şişman ve Taşdemir, 2008: 182).

Eğitim sistemi içerisinde başarının ölçüldüğü birim okul, sorumlu tutulacak kişiler ise okul yöneticileridir. Öğrenci başarısıyla ilişkili faktörlerden ebeveyn desteği, alamayan yöneticilerin önemli sorunlar yaşadığı görülmektedir.

Okul bireyi farklılaştırma işlevini öğretim yoluyla gerçekleştirmektedir. Çünkü okul, insan kişiliğinin biçimlenmesi için öğrenmenin gerçekleştiği, yani eğitim hizmetinin üretildiği sunulduğu yerdir. Okul, eğitim amaçlarının gerçekleştirilmesinin beklendiği ve kişilerin birbirleriyle etkileştikleri yerdir (Saylan, 2007). Okul, eğitim

sisteminin en işlevsel parçasıdır. Eğitim sisteminin çevresini belirler. Bu bağlamda okul yöneticileri başında buldukları kurumun çevre ile ilişkilerinde önemli bir yere sahiptir.

Okul yöneticisinin görevleri yönetmeliklerde görüldüğü gibi liste halinde sıralanabilir, yapacağı işlerin yer ve zamanı belirlenebilir, çalışma takvimi ve planı hazırlanabilir. Ancak yönettiği okulda beklenmedik anda karşılaşılan sorunlara çözüm yolları bulmak, kurumun amaç ve politikasına uygun olarak çözmekle yükümlüdür. Bu nedenle her an yönetici olarak bulunmak ve davranış göstermek zorundadır (Taymaz,1987: 135). Meydana gelen gelişmeler, okul ve okul yöneticilerinin rollerini ve sorumluluklarının tanımlarını da değiştirmektedir.

Yönetim; iki yada daha fazla insanın, bir amaç doğrultusunda bir araya gelip bir küme oluşturmaları durumunda ortaya çıkan bir ifadedir. Kümeyi oluşturan üyeler, küme amaçlarını kendi bireysel amaçlarının üstünde tutmak zorundadırlar. Bu süreçte yönetim gereksinmesi ortaya çıkmaya başlar. Yönetim, küme amaçları doğrultusunda, küme üyelerini yönlendirmeyi ve onların çabalarını eyleme dönüştürmeyi sağlamaktadır (Ergun ve Polatoğlu, 1988: 3).

Yönetim, belli bir amacın gerçekleştirilmesi için bireylerin işbirliği yapmalarıdır. Bu anlamda yönetim, örgütlenmenin yanında örgütün işlerliğini sağlayacak her türlü yönetsel etkinlikleri yani kaynakların bir araya getirilmesini, eşgüdüm sağlanmasını izlenecek yöntemleri ve denetimi içine alır. Yönetim bu anlamı ile evrenseldir; hem kamu kesimi hem özel kesim için geçerlidir. Yönetim evrensel bir araçtır. Yönetim bir fizyolojidir. Yönetim bir süreçtir. Bu bağlamda, yönetim kişilerin çabalarıyla, amaçların başarıma sürecidir (Gözübüyük, 1983: 1). Okul yöneticilerinin görev ve sorumluluklarının çeşitliliği ve çokluğu dikkate alındığında işlerinin zor olduğu çünkü okul çalışanlarının artık yönetilmek değil geleceğe sağlıklı yönlendirilmek istedikleri görülmektedir.

2.2.1.2. Öğretmenler

Çocuk yetiştiren, bilgi veren ve okul denilen sosyal sistemin en stratejik parçalarından birisi öğretmendir. Bir memlekette öğretmenliğin meslek oluşu; devletin öğretmen için gelişme ve çalışma, kendisini geliştirme ölçülerini ortaya koyması ile başlar. Eğer öğretmenler bir mesleğin üyesi olarak kalmak istiyorlarsa önce o mesleğin değer sistemlerine göre davranmak zorundadırlar. Çünkü özellikle sosyal bir girişim

olan eğitimde; mesleğin topluma hizmet etmesi, toplumunda, bu mesleğin korunması ile iletişimi arasında bir anlaşma olmalıdır. Öğretmenliğin meslek olarak seçilmesinde sosyal, ekonomik, psikolojik etmenler rol oynamaktadır. Öğretmenin meslekteki başarısına seçim etkeni kadar, öğretmenin sosyal sınıfı, kişiliği ve çalıştığı okuldaki çeşitli öğeler de etki eder. Bu konudaki önemli başlıklar öğretmenin sosyal rolü ve statüsüdür. Genel olarak sosyal rol bireyden beklenen davranışların bütünüdür. Statü ise rolün önemine verilen değer olarak görülebilir (Bursalıoğlu 2010: 42).

Günümüzde öğretmenlik mesleği; eğitim sektörüyle ilgili olan sosyal, kültürel, ekonomik, bilimsel ve teknolojik boyutlara sahip, alanında özel uzmanlık bilgi ve becerisini temel alan, akademik çalışma ve mesleki formasyonu gerektiren, profesyonel statüdeki uğraşı alanlarıdır. Öğretmenliğin bir toplumda meslek olarak kabul edilmesi için meslekleşme koşullarının tamamının sağlamış olması gerekmektedir. Meslekleşme koşullarından bahsetmek gerekirse bunlar (Erden 2011: 157-160);

- “Tanımlanmış bir alanda hizmet verme: Öğretmenin uğraş alanı çok belirgindir. Öğretmen okul denilen kurumlarda öğrencilere belli program çerçevesinde bilgi, kültür, beceri, yetenek kazandırır. Öğretmen yetiştirdiği bireyden onun ailesine, topluma ve devlete karşı sorumludur.
- Uzmanlık bilgisi: Öğretmenlik mesleğinin icra edilebilmesi için bireyin öncelikle bilgi vereceği konuda uzmanlaşması gerekmektedir.
- Mesleki kültüre sahip olma: Her işte olduğu gibi öğretmenlik mesleğinin de kendine özgü değerleri vardır. Öğretmenler gerek toplum içindeki davranışları gerekirse giyim tarzları ile göze çarparlar. Öğretmenler arasındaki bu davranış birliği mesleki kültürün bir ürünüdür.
- Giriş denetimi: Eğitim birçok ülkede milli nitelik taşıdığı için, mesleğe girişte en çok denetlenen meslek grubudur. Ülkemizde öğretmenlik mesleğine giriş denetimi Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yapılmaktadır.
- Meslek ahlakı: Öğretmenlik mesleğinin ahlak kuralları bulunmaktadır. Bunlar; derse zamanında girme- çıkma, öğretim dönemi içinde izin almama, çocuklara eşit davranma ilk akla gelen özelliklerdendir.
- Meslek kuruluşları: Meslekler meslek kuruluşları ile güç kazanır. Ülkemizde ilk öğretmen mesleki kuruluşu 1908 yılında kurulmuştur. 1970 ‘li yıllarda gelişen TÖB- DER (Tüm Öğretmenler Birleşme Ve Dayanışma Derneği) en yüksek üye

sayısına ulaşmış öğretmen derneğidir. Ancak bu dernek 12 Eylül 1980 hareketiyle kapatılmıştır. Ülkemiz de askeri darbe döneminde dernek üyelerinin suçlanması, bazı hükümetlerin dernek üyelerinin yükseltme ve atanmalarında zorluk çıkartması, devlet memuru niteliğinde ki öğretmenlerin bu derneklere üye olmaya çekinmelerine neden olmaktadır.

- Toplumca meslek olarak tanınma: Toplumumuz da öğretmenlik insanlar tarafından kabul görmüş saygın bir meslektir. Öğretmenlik mesleği özellikle gelişmiş ülkeler de profesyonel bir meslek niteliğine kavuşmuştur”.

Literatürde, öğretmenlik mesleğinin etiğine ve mesleki kültür değerlerine vurgu yapan bir öğretmen andı yer almaktadır. Öğretmenliğin mesleki öneminin, toplumdaki yeri ve sorumluluğunun altını çizen bu and aşağıdaki gibidir (Erden 2011: 160):

“Türkiye Cumhuriyeti anayasasına, Atatürk inkılap ve ilkelerine, anayasa da ifadesini bulan Türk milliyetçiliğine sadakatle bağlı kalacağıma; Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına tarafsızlık ve eşitlik ilkelerine bağlı olarak uyacağıma, Türk milletinin milli, ahlaki, manevi ve kültürel değerlerini benimseyip, koruyup, bunları geliştirmek için çalışacağıma, insan haklarına ve Anayasanın temel ilkelerine dayanan milli, demokratik, laik, sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti’ne karşı görev ve sorumluluklarımı bilerek, bunları davranış halinde bütün görevlerini Türk milli eğitiminin amaç ve temel ilkelerine uygun olarak yaşayacağıma, öğrencilerimi bu doğrultuda yetiştireceğime namusum ve şerefim üzerine ant içerim”.

Ülkelerin kaderlerinde öğretmenler çok önemli roller oynamaktadır. Öğretmenler, eğitim sisteminin en temel ögesidir. Bir ülkenin kalkınmasında, nitelikli insan gücünün yetiştirilmesinde, toplumdaki huzur ve sosyal barışın sağlanmasında, bireylerin sosyalleşmesi ve toplumsal hayata hazırlanmasında, toplumun kültür ve değerlerinin genç kuşaklara aktarılmasında öğretmenlerin başrolü oynamaları beklenmektedir. Öğretmenin rolü bir bakıma öğrenciyi anlayışına dayalıdır. Bu anlayış, kavramlaştırma zekâdan çok öğretmenin eğitiminin ve deneyiminin türüdür (Bursalıoğlu 2010: 43).

Böyle bir anlayış öğretmenin mesleğe karşı olan tutumunu bir dereceye kadar belirler. Bu tutumun kaynağı öğretmen olduğuna göre okul içinde ve dışındaki öğeler ile öğretmenin davranışına yön verir. Öğretmenin rolü çeşitli alt rollerin birleşimidir. Bunlar; çevre ve okuldaki rolleri olmak üzere çift grupta toplanabilir. Genellikle öğretmenin hem çevre kalkınması eylemlerine katılması, hem de sosyolojik bir yabancı

gibi yaşaması beklenilir. İkincisi öğretmenin çevresindeki diğer bireylerden farklı yaşaması, tarafsız davranması ve kutsal bir imaj olarak görünmesi isteğinin sonucudur (Bursalıoğlu 2010: 45).

2.2.1.3. Öğrenciler

Öğrenciler okulların varlık sebebidir. Eğer öğrenci olmasaydı okul denilen kurum da olmazdı (Bursalıoğlu, 1982:52). Öğrenci, eğitim ihtiyacı olan ve bu eğitim ihtiyacını karşılamak amacıyla formal eğitim kurumlarına devam eden bireydir. Okulda öğrencilere bilgi ve beceriler kazandırılır. Değerler, görüşler ve davranışları da öğrenir ve bunlar öğrencinin kişiliği üzerinde bilgi ve becerilerden daha az etkili değildir. Kısaca öğrenci, okul eğitiminin hammaddesidir (Kemiksiz, 2002:8).

Okullar, öğrencilerin ve toplumların gereksinim ve isteklerine cevap verebilecek nitelikte bir eğitimi benimsemelidirler. Aksi takdirde varlıklarını uzun süre sürdüremezler (Baştepe, 2002:58). Bu yüzden öğrencinin geleceğe hazırlanması eğitimin dolayısıyla okulun görevidir. Okul hızla sanayileşen, şehirleşen bir çevre ve topluma, demokratik vatandaşlığın giderek güçleşen görevlerine, bilimsel yöntem ve üretimin geçerli olduğu bir çevreye, artan ve çeşitlenen bilgi ve becerilere her öğrencinin yetenekleri, ilgileri ve gereksinimlerine göre hazırlanması gerektiği vurgulanmaktadır (Bursalıoğlu, 1982: 70; Bursalıoğlu, 1998: 48). Çağdaş eğitim, öğrenciyi bir bütün olarak ele alan ve onun zihinsel olduğu kadar psiko-sosyal gelişimi de sağlamayı amaçlayan bir süreçtir. Çağın ihtiyaç duyduğu eğitim, bilgiyi değil, öğrenciyi odak noktası yapmayı mecburi kılmaktadır. Öğrenci bilgi için değil, bilgi öğrenci içindir. Amaç öğrenciye bilgi yığmak değil, öğrencinin bilgiyi anlayabilmesi, kavrayabilmesi, gerektiğinde kendi başına bağlantılar kurarak bilgi üretebilmesi, anlam katabilmesidir (Aydın, 1994: 50; Özabacı, 1999: 1-7).

Eğitim sistemlerinin en önemli temel sorunlarından birisi etkisiz okul ve öğrenciyi üretmesidir. Bu durum, yüksek düzeyde öğrenci başarısızlıklarına ve genel olarak eğitimde verim düşüklüğüne sebep olmaktadır. Bunun bir göstergesi olarak sınıf tekrarları ve okuldan ayrılmalar gösterilebilir. Eğitimde verimin düşüklüğüne etki eden birçok etkenin bazıları; eğitim-öğretim programlarının öğrenci düzeyinin üstünde ve gereksiz konuları içermesi, geleneksel ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin kullanılması, eğitim felsefesinin yetersizliği, yönetici ve öğretmenlerinin nitelik ve niceliklerinin yetersiz olması, sınıfların kalabalık, ailenin ve çevrenin ilgisizliği gibi

öğrenci dışında kalan etkenler sayılabilir. Eğitimde verimsizliğe neden olan ve doğrudan öğrencinin kendisiyle ilgili etkenler ise şöyledir (Baştepe, 2002:59): a) öğrencinin zihinsel ve fiziksel kapasitesinin yetersizliği, b) ailesinin öğrenim düzeyi, c) ailesinin sosyal ve ekonomik düzeyinin düşüklüğü d) eğitimden düşük beklenti içerisinde olmasıdır.

Etkili okullarda öğrenciler, kendilerini ilgilendiren konularda karara katılır ve sorumluluk alırlar. Bu da eğitim sürecinde etkin rol almak anlamına gelir. Öğrenciler, mümkün olduğu kadar okul yaşamının çeşitli yönlerine katılır, okul yaşamının ve öğrenmenin iyileştirilmesi konusunda sorumluluk almaya, öneri geliştirmeye teşvik edilirler. Öğrenciler aktif bir biçimde rol üstlenirler (Yaralı, 2002:16). Etkili okulda öğrencilerin bireysel farklılıkları önemlidir ve bu farklılık sürekli göz önünde bulundurulur. Öğrencilerin çalışmaları yakın takibe alınır, zorlandıkları konularda yardım, yeterli konularda ise gelişim için teşvik edilirler. Etkili okulun amacı, her düzey ve yetenekteki öğrencinin eğitilmesidir. Her öğrencinin yeteneklerine değer verilir, “sen yapabilirsin” güveni kazandırılarak amaçlar açıkça ifade edilir (Balcı, 1996:131). Etkili okullar, bireyselleştirilmiş öğretimle öğrenci daha aktif olacak, kendi yetenek, ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda sorumluluklar yükleyecektir. Bu öğretimle araştırma ruhuna sahip, problem çözen ve çeşitli uygulama yollarını deneyen bir kişi olarak topluma katılabilmeleri hedeflenir (Özdaş, 2001:6).

Öğrenci davranışları (derse aktif katılma, ödev yapma, sınav başarısı) öğretimi etkilemektedir. Katılma, öğrencinin aktif olarak öğrenmeyle ilgili bulunduğu zamandır (Balcı, 1996:131). Öğretmen, öğrenciye aktif olarak derse katılma imkanı vermeli, öğrenmeyi öğretmeli, sorumluluk duygusunun yerleştirmesi için çalışmalı, öğrencilerin faaliyetlerini sık ve sistemli değerlendirmeli ve öğrencilerin birbirlerine öğretmenlik yapabilmelerini sağlamalıdır (Balcı, 1993:40-41). Etkili okulda öğrencilere sorumluluk verilerek ahlak gelişmesi özellikle sağlanır. Etkili okulda öğrenci bir konuyu niçin öğreneceğini bilirse daha fazla güdülenmiş olur (Binbaşoğlu, 1993:27). Etkili okullarda öğrenciler kendilerini ilgilendiren konularda karara katılırlar ve başarı konusunda yüksek beklenti sahibidirler. Etkili okullarda öğrenciler “ne”, “niçin” ve “nasıl” sorularına yanıt ararlar (Şişman, 1996:33). Eğitimde de temel amaç, öğrenciye temel eleştirel düşünme becerisinin kazandırılmasıdır (Ayhan, 2000:136). Öğrenciler zamanlarını etkili kullanırlar. Öğrenme etkinliklerine (akademik konulara) daha çok zaman ayırırlar, sınıftaki dersler kesintiye uğramadan yapılır. Öğrenciler zorlandıkları

konularda destek görürler. Yeterli alanlarda gelişmelerine zemin hazırlanır. Öğrenciler birbirlerine yardım bir başka deyişle öğretmenlik yaparlar. Öğrenci çalışmaları yakından takip edilir ve dönüt verilir (Balcı, 1996: 131). Etkili okullarda öğrenciler kendi eğitim yaşantıları, sorunların çözümünde okul yönetimiyle birlikte hareket ederler ve öğrenme etkinlikleri yaparak ve yaşayaraktır. Ortaklaşa iş yapma esastır (Başar, 1999: 25-26). Okulu doğrudan veya dolaylı yoldan etkileyen pek çok önemli rolü öğrenciler oynarlar. Öğrenciler okuldaki yegane kaynak girişidir. Öğrenciler yüksek beklenti sahibi olmadıklarında etkili okulun özellikleri asla oluşmayacaktır.

Özetle, etkili okullarda öğrencilerin bazı özellikleri şunlardır (Şişman, 1996: 34):

- 1) Kendilerini ilgilendiren konularda kararlara katılırlar ve sorumluluklar alırlar,
- 2) Eğitim-öğretim süreçlerinde etkin bir şekilde rol alırlar,
- 3) Okul yaşamını geliştirilmesi konusunda sorumluluk alır, öneri geliştirmeye çalışırlar,
- 4) Okul yaşamının çeşitli yönlerine katılırlar,
- 5) Öğrenme süreçlerinde aktiftirler,
- 6) Yüksek eğitimsel beklentilere sahiptirler,
- 7) Kendilerinden neler beklenildiği konusunda bilinçlidirler.

Etkili okullarda öğrenci merkezli eğitim-öğretim yöntemleri uygulanmaktadır. Bundan dolayı her öğrenci bir değer kabul edilip okulun eğitim-öğretim hatta yönetim etkinliklerine katılmaları sağlanır. Öğrencinin etkin öğrenme çabası içine girmesi sağlanır. Etkili okul demokratik yönetim biçimi ile uygunluk içinde çalışır.

2.2.1.4. Okul Çevresi ve Veliler

Çevre denilince aile dışında kalan çocuğun toplumsal çevresini oluşturan ve eğitime katkıda bulunan her şey anlaşılmalıdır. Okulun çevresi, en geniş anlamıyla toplumun kendisidir (Kemiksiz, 2002:33; Akcan, 2001:2). Okul yönetiminde rol oynayan çeşitli öğeler vardır. Bunlar okul içi ve okul dışı öğeler olarak ikiye ayrılabilir. Okul dışı öğeler arasında, ana-babalar, baskı grupları, kamu yönetiminin yapısı ve iş piyasası sayılabilir (Bursalıoğlu, 2000:50-56). Okul, toplumsal çevre içinde toplumu

tanır, istek ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurursa hem çevreden etkilenecek hem de çevreyi etkileyecektir.

Etkin okul-çevre ve okul-aile işbirliği sağlanamadığında okullarda eğitim gören çocukların gelişimlerinde tam bir verim sağlanamamaktadır. Öğrenciler okul programından yararlansalar da, aile ve çevre desteğinden yoksun olarak programdan edindikleri bilgi, beceri ve tutumları pekiştirememektedirler. Ayrıca eğitilenlerin yetiştirilmesinde okulun yanında ailenin, ekonomi, ticaret, siyaset ve dini kurumların kısaca toplumun bütününe önemli etkileri vardır. Bu etkileri koordine etmek ve eğitim süreci içinde yararlı bir bütün haline getirmek ise okul ve çevresi arasındaki ilişki ve işbirliğinin etkililiğine bağlıdır. Etkin bir okul çevre işbirliği, vasat kabiliyetteki bir çocuğu dahi okulda başarılı olmasını mümkün kılabilir (Yaralı, 2000:25-26).

Öğrencinin çevresinde onu en başta etkileyen unsur aile çevresidir. Aile, samimi ve yüz yüze ilişkilerin sürdürüldüğü en küçük fakat en önemli bir sosyal kurumdur (Akyüz, 1991:234) Toplumun kültür değerlerini kuşaktan kuşağa aktarmada ve çocuklara sosyal rolleri öğretmede en önemli, etkili ve belki de yegane sosyal kurum olan ailedir (Tan, 2000:85). Öğrencilerin sahip olduğu birçok değer, tutum ve beklentiler kazanmaları aileden beklenmektedir.

Okulların etkililiği diğer bir deyişle öğrenci başarısı için velilerin desteği ve katılımı önemlidir. Öğrencinin ve dolayısıyla okulun etkili ve başarılı olmasının temel etkenlerinden biri de öğrencinin velisidir. İlgili veli öğrencilerinin daha başarılı olduğu gözlenmiştir. Ailenin eğitim düzeyi, velinin sosyo-ekonomik durumu çocuğun kişiliğini etkileyen önemli değişkenlerdir. Sosyo-ekonomik durumu arttıkça okul etkileşimi de artar. Okul toplum için vardır ve belli bir çevrede yer alır. Eğitimin niteliğinin belirlenmesinde ve geliştirilmesinde okulun müşterisi sayılabilecek olan öğrenci, veli, toplum, devlet gibi kişi ve kurumların gereksinimleri ve istekleri de dikkate alınmalıdır (Erdoğan, 2001:277). Okullar çevreyi, çevre okulu etkilemektedir. Okulu desteklemeyen çevrelerde başarının daha düşük olduğu gözlenmiştir. Çevre değişkenleri bir davranışın güdüleyici olabileceği gibi engelleyicisi de olabilir (Baştepe, 2002:68-70). Okulu kuşatan çevre her zaman okulun amaçlarını destekleyici, okulun işleyişini kolaylaştırıcı değildir (Aydın, 2002b:77-78). Bu iki yönlü etki, hem yakın hem de uzak çevreden gelir. Burada yakın çevre, öğrencinin her gün içinde bulunduğu çevre olarak alınmıştır. Sınıf, okul, aile ve boş zamanı geçirme alanları öğrencinin yakın çevresi iken, uzak çevre öğrenciyi etkileyen diğer öğelerdir. Okulun etkililik göstergelerinden

biri de kontrol edebildiği çevresinin genişliğidir. Okul yönetici ve öğretmenden beklenen okulun uzak çevresini etkileyebilmesi olmalıdır. Yakın ve uzak çevre desteği sağlamayan okulların etkili bir eğitim ve öğretimi gerçekleştirme olanaksızdır (Baştepe, 2002:68-70).

Başarı, eğitimin amaçlarıyla doğru orantılıdır. Başarıyı etkileyen faktörler arasında ailenin sınıfsal kökeni (toplumsal tabakalaşmadan kaynaklanan), ailenin fert sayısı ve yerleşim yeri gibi nedenler sıkça sayılmaktadır. Araştırma sonucunda orta gelirli ailelerin daha başarılı olduğu, çalışma odası ve bilgisayar gibi ortam ve araçların başarıyı yüksek oranda etkilemediği, öğrenciyi yönlendirmenin, rehberlik etmenin başarıyı artırdığı, aile ilişkisinin başarıyı etkilediği görülmüştür. Çocukları geleceğe hazırlamanın yolu eğitimden geçer. İlköğretim, çocuğun kişiliğini oluşturmasında ve tamamlamasında, kültürün, değer ve normların aktarılmasında, çocuğun sosyalleşmesinde çok önemli bir yere sahiptir. Bu yüzden aile-okul işbirliği sağlanması son derece önemli ve gereklidir (Akcan, 2001:2-3/80-82).

Okul çevre ilişkilerinin temelinde yatan düşünce, okulda daha etkili bir işleyişi gerçekleştirme, öğrenci ve öğretmen için rollerini daha etkin biçimde oynayabilecekleri bir eğitim ortamı hazırlamaktır. Bu ortamı hazırlamada çevresel olanaklardan yararlanmak ve okulun işleyişini engelleyici durumları önceden saptayarak gerekli önlemleri almak için toplumsal çevreyi tanımak, okul-çevre ilişkilerine sağlam bir gerekçe oluşturmaktadır (Aydın, 2002b:77-78) .

Özetle, okulun hayata, hayatında okula taşınması gerekir. Okulun çevreyle yakın ve sağlam ilişkiler kurması, çevrenin çeşitli olanaklardan yararlanması, çevredeki işyerleriyle ve sosyal kurumlarla işbirliği yapması, çevreninde gerektiği zaman okulun olanaklarından yararlanması çağdaş bilimsel eğitimin gereklerinden sayılmaktadır. Kısaca, okulun hayata, hayatında okula taşınması gerekir (Akcan, 2001:8-9).

2.3. Mutluluk Kavramı

Mutluluk sevgi sevinç ve umut duyguları hissetmek demektir. Mutluluk insana keyif verir. Ruh ve beden sağlığının olması için mutluluk gereklidir. Mutluluk insanın yaşadığı andan keyif alması demektir. Mutluluk insanın iyi olma durumunu yaşamasıdır.

Birey ve toplum ahlaki açısından mutluluğu tanımlamaya çalışan ahlak öğretileri eski çağlarda başlamış farklı yaklaşımlarla günümüze kadar gelmiştir. Bu öğretilerin büyük bir çoğunluğu mutluluğun haz veren bir duygulanım durumu olduğunu kabul etmişlerdir. Mutluluk denge düzen ölçü ve uyumla sağlanır. Denge, düzen, ölçü ve uyum insanın ve toplumun ruh sağlığı için gereklidir. Aynı zamanda bilimin ve bilimsel düşüncenin de ana kuralıdır. Bu da insanın bilgili olması demektir. Mutlu insan özgürce hareket edebilecek bilgiye sahip bu bilgiyi kullanmayı bilen ve kullanabilecek ortamı bulabilen kişidir (Köknel,1997).

Mutluluk insanın yaşam kalitesini olumlu yönde geliştirmesidir. Başka bir deyişle mutluluk insanın sürdürdüğü yaşama sevgisini ifade eder. Yaşama karşı sevgi besleyen insanlar mutlu olmaya daha yakındır. Mutluluk; insanın içinde huzur ve sevinç duymasıdır. Başka bir deyişle mutluluk insanın kendisini iyi hissetmesidir (Elmacıoğlu,2009).

İnsanlar yaşam kaliteleri yükseldikçe yaşamsal ve diğer ihtiyaçlarının tümünü daha rahat karşılamakta ve mutluluğa daha çok yaklaşmaktadırlar. Her insan mutlu olmak ister. Ne var ki ona ulaşabilmek için işe mutluluğun ne olduğunu bilmekle başlamak gerekir. İnsanın kendini tanıması onu mutluluğa yaklaştıran en önemli etkenlerden biridir. Ne istediğini bilen insan ona ulaşmak için en önemli adımı atmış sayılır.

İnsanlar yaşadıkları sürece daima mutluluğun peşinde koşarlar. Her insan kendi öncelikleri, yaşamı ve standartları ile farklı bir mutluluk tanımı yapar. Sonuç olarak her insan için mutluluk var oluşun amacıdır ve insan hayatı boyunca mutluluğun peşinden koşar.

Mutluluğun yakalanmasında iki temel adım vardır. Birinci adım bireyin kendini tanıması duygularını fark edip yönlendirmesi ve bunlar yardımıyla harekete geçmesidir. İkinci adım ise diğer insanlarla iletişim kurması ve böylece karşı tarafın duygularını fark etmesidir. Mutluluğu yakalamak doğru iletişime bağlıdır. Çünkü hiç kimse tek başına mutlu olamaz (Tarhan,2008).

Mutluluk elde edilebilmesi için çaba gerektiren bir duygu durumudur. Mutsuzluk ise hayatın hemen her anında çıkıp karşımıza dikilebilen bir gerçektir. Mutluluğa ulaşmak için insanın başta kendisi olmak üzere pek çok engelle mücadele etmesi gerekir. Hedefleri olan ve bu hedefleri yaşamına anlam katmaları için her daim diri tutan bireyin kalıcı mutluluk düzeyinin artması ve genel olarak kendisini daha

mutlu hissetmesi kaçınılmazdır. Fakat özellikle dikkat edilmesi gereken husus seçilecek hedefe karşı kişinin takınacağı tutumdur. Önemli olan hedefe ulaşp ulaşmamak değildir, önemli olan hedefe ulaşma çabasıdır. İnsan hedeflerine ve amaçlarına ulaşmak için yarattığı anlam çerçevesinde hayatına devam edip giderken asıl önemli olan sergilenen mücadeledir. Bizi mutlu edecek olan hedefe ulaşmak değil hedefe ulaşırken yaşadıklarımızdır (<http://www.ozanserugurlu.com>).

Mutluluk tanrıların bir armağanı değil insanın içindeki yaratıcılığın sağlamış olduğu bir başarıdır. Mutluluk ve sevinç fizyolojik ya da psikolojik bir eksiklikten kaynaklanan bir ihtiyacın tatmini değildir; düşünce duygu ve hareket alanındaki her türlü yaratıcı faaliyetle birlikte gider. Sevinç ve mutluluk nitelik bakımından birbirinden farklı değildir; Yalnızca sevincin tek bir şeyle ilgili olmasına karşılık mutluluk sürekli ve bütünleşmiş bir yaşantıdır. Birbirlerinden bu bakımdan farklıdırlar (Fromm,1995;Yörükan,2000:219).

Mutluluk, bireysellik ve kişinin kendi çıkarları üzerine yaptığı tüm vurgulamalara rağmen çağdaş toplum insana onun mutluluğunun (veya teolojik bir terim kullanırsak kurtuluşunun) hayatının amacı olmadığını; esas amacının çalışma görevlerini yerine getirme ve başarı kazanma olduğunu öğretmiştir. Para, prestij ve güç insanı teşvik eden kavramlar olmuş insanın amacı haline gelmiştir (Fromm,1995;Yüzer:31)

Mutluluk alışkanlığı kazanılabilir. Mutluluk alışkanlığının oluşmasında en önemli etkenlerden biri insanın sahip olduğu olumlu özelliklerinin farkına varabilmesidir. Keşke ve eğer kelimelerini bir tarafa bırakarak sahip olduğumuz iç kaynaklara yönelmeli, bağışlama, esneklik, gülebilmeye yeteneklerimizi ortaya çıkarmalıyız.

Kişinin hayatında yakalayabileceği en büyük başarı mutluluktur. Mutlu olamayan bir insanın başarılı olduğunu düşünmek imkansızdır. Mutluluk kendiliğinden gelmez. Şansın bize sunduğu ve şanssızlığın çekip elimizden aldığı bir lütuf değildir; mutlu olmak yalnızca bize bağlıdır. İnsan mutluluğu bir çaba sonucunda elde eder. Mutluluk zaman ister. Mutlu olmak için kişinin kendini değiştirmeyi öğrenmesi gerekmektedir.

İnsanı mutlu edecek en önemli şey kişinin kendiyile bir bütün halinde olmasından kaynaklanacak huzur halidir. İnsanlık mükemmellik fikrinden kurtulmadıkça huzur bulamaz. Çünkü mükemmellecilik, önce insan içindeki çatışmanın sonrada tüm dünyadaki çatışmaların nedenidir. Aslında ne aparsanız yapın mükemmele ulaşmak

mümkün değildir. İmkansızca ulaşmaya çalışmak ise insanda bölünme çatışma mutsuzluk yaratır. Gerçek mutluluk huzurlu olmaktır (Dinççağ,2009).

Çağımızda mükemmel olmak mutlu olmaktan daha önemli hale gelmiştir. İnsanlar mutluluk ve huzuru bulmaya çalışmak yerine önlerine sürekli ulaşmaya çalıştıkları ulaşılması çok zor hedefler koyarak yaşamaya başlamıştır.

İnsanın mutlu olması sevgi sevinç ve umut duygularıyla dolu olması demektir. Mutluluk insana haz veren bir duygulanım durumudur; sevgi, sevinç ve umut duygularını içerir. Mutluluk ruh ve beden sağlığı için gerekli olan en sağlam temeldir. Bu durumun tersi kaygı korku sıkıntıyla birlikte olan elem durumudur. Yaşam bir anlamda mutluluğu arayıştır. Kimi insan mutluluğu yaşadığı anda kimisi geçmişte kimisi gelecekte yakalar. Mutluluk insanın yaşadığı andan haz duyması geçmişte haz duyduğu bir yaşantıyı anımsaması ya da gelecekte haz duyacağı bir yaşantıyı umut etmesidir. İnsanın “iyi olma” , “iyi yaşama” durumunu yakaladığı andır. O halde “iyi olma” “iyi yaşama” durumunun ölçütleri sonuçları nedir? Bu sorunun yanıtı aynı zamanda insanların mutluluğa erişmek için seçtikleri yolu yöntemi de ortaya çıkarır. “iyi olma” “iyi yaşama” durumuna kavuşmak kimine göre bireysel kimine göre dinsel kimine göre toplumsal yaşayışla olur. Kimi alabildiğine özgürlüğü kimi ilke ve kurallara sıkı sıkıya bağlılığı mutlu olmanın tek çıkar yolu olarak kabul eder. Doğrunun güzelin iyinin aranması elde edilmesi insanda mutluluk yaratır (Köknel,1997).

Mutluluğu elde edebilmenin koşullarından en önemlisidir kuşkusuz mutluluğu aramaktır. Mutluluğu arayan insanlar yaşadıkları her anın farkındadır bu durumdan dolayı kendilerini neyin mutlu ettiğini daha çabuk keşfederler. Mutluluğu hedef olarak seçen kişiler mutluluğa ulaşmak konusunda elbette diğerlerinden daha şanslı olacaktır.

2.4. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde ulaşılabilen kaynaklara göre okul, okul müdürü, öğrenci ve mutlu okul konularında yapılan araştırmalar hakkında bilgiler verilmiştir. Konuyla ilgili yapılan araştırmalar yurt içinde yurt dışında yapılan araştırmalar olarak iki bölüm halinde incelenmiştir.

2.4.1.Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Döş (2013), “mutlu okul” adlı makalesinde, çocukların eğitildiği mekânlar olarak okulların, mutlu bir yer olması gerektiği düşünülerek, “mutlu okul” kavramını ele almış ve öğrencilere göre “mutlu okul”u tanımlamayı amaçlamıştır. Araştırma, betimsel olarak ele alınmış nitel bir çalışmadır. Kahramanmaraş merkezindeki iki Anadolu Lisesinde öğrenim gören 47 öğrenciyle görüşülerek gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme tekniğiyle elde edilmiştir. Çalışma olgubilim desenine göre planlanmış ve amaçlı örnekleme yöntemlerinden tipik durum örnekleme kullanılmıştır. Verilerin analizinde nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi kullanılmıştır. Çalışma sonunda, mutlu okulun tanımı yapılmış, mutlu okulda müdür, öğretmen ve öğrenciye düşen görevler belirlenmeye çalışılmıştır. Müdür ve öğretmenin öğrencilere daha yakın olmaları, onlara rehberlik etmeleri, alanlarına hakim olmaları, öğrencilerin de okul kurallarına uymaları gerektiği bulgulardan bazılarıdır.

Ergün (2009:165), “İlköğretim okulu 6, 7 ,8. sınıf öğrencilerinin mutlu öğretmen algıları” adlı çalışmasında sonucunda öğretmen mutluluğunun mesleki gelişimlerine katkısının, öğrencilerin okul başarısına katkısının, öğretmen ve öğrenci iletişimine katkısının, öğretmen okul yöneticisi arasındaki iletişime katkısı arasında bir ilişkinin olup olmadığının ortaya konulması amaçlanmıştır. Tarama modelindeki araştırmada veri toplama aracı iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgiler ikinci bölümde araştırmacı tarafından geliştirilen ölçek yer almaktadır. Araştırma verileri 2008-2009 eğitim öğretim yılında İstanbul ili Beşiktaş ilçesinde bulunan resmi ilköğretim okullarında okuyan 400 öğrenciye uygulanan anketlerle elde edilmiştir. Uygulanan 395 anket geçerli sayılmıştır. Veriler istatistiksel paket programında değerlendirilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde frekans, aritmetik ortalama, yüzde bağımsız grup t testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Öğrenciler öğretmenlerinin mutlu olduklarının farkına varmakta ve öğretmenin mutluluğu öğrenci başarısını etkilemektedir.Öğretmenin mutlu olması için gerekli şartlar sağlandığında eğitimin kalitesi ve öğrenci başarısı artacaktır. Öğretmenin mutlu olabilmesi için öncelikle mutlu olmayı istemesi ve mutlu olması gerektiğine inanması gerekmektedir.

Türkay (2009), Mutluluk algılanan bir duygudur. Karşımızdaki insanın mutlu olup olmadığını çok rahat anlarız. Öğretmenlerde eğitim yöneticilerini mutlu görmek

isterler. Mutluluk kişiyi ve çevresindekileri de olumlu yönde etkiler. Mutlu eğitim yöneticileri okullarını daha iyi yönetirler ve başarıları yüksektir. Eğitim yöneticisinin başarısı okulun başarısıyla ilgilidir. Yönetici başarılı ise okulunu da başarılı bir şekilde yönetir. Başarısına en büyük etken yöneticinin mutlu olmasıdır. Bu çalışmada, öğretmenlerin mutlu eğitim yöneticisi algılarını belirlemek için, Güngören İlköğretim Okulları Öğretmenlerinin görüşleri ölçülmüştür. Bunun için de, Güngören örneğine başvurularak, öğretmenlerin mutlu eğitim yöneticisi algısı ortaya çıkarılacak ve sonuçlar değerlendirilecektir. Bu varsayımı desteklemek için, ilkin; yönetim ve eğitim yönetimiyle ilgili kavramlar açıklanmış, ardından; mutluluk ve yöneticilere etkisi ile ilgili bölümler hakkında geniş açıklamalar yapılmıştır. Son olarak araştırmada evren olarak İstanbul ili Güngören ilçesi ilköğretim okullarındaki 1059 öğretmen alınmıştır. Örneklem olarak değişik branştaki 230 öğretmen alınmıştır. Bu uygulama sonucunda, eğitim yöneticilerinin mutlu olması, öğretmenlerin ve okulun başarısını olumlu yönde etkileyip yükseltirken; mutsuz olmaları, öğretmenlerin ve okulun başarısını olumsuz yönde etkileyip düşürdüğü görülmüştür.

Aydoğdu (2008), “İlköğretim Okullarındaki Öğrenci ve Öğretmenlerin Sahip Oldukları Okul Algıları ile İdeal Okul Algılarının Metaforlar (mecazlar) Yardımıyla Analizi” adlı çalışmada, ilköğretim öğrenci ve öğretmenlerinin, okul yaşamına ilişkin sahip oldukları algılar ile ideal okul yaşamına ilişkin tasarladıkları algıları metaforlar yardımıyla ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Çalışmanın sonucunda ilköğretim okullarının temel işlevlerinin, bilgi vermek, korumak ve güven vermek, yeni nesli yetiştirmek ve onları şekillendirmek olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca okulların aşırı disiplinli bir yer olarak algılandığı görülmüştür. Öğretmenlerin temel rollerinin bilgi aktarmak, korumak ve güven vermek, yeni nesli yetiştirmek ve şekillendirmek olduğu açığa çıkmıştır. Öğrencilerin rollerinin ise büyümek, yetişmek, bilgi almak, otoriteye uymak, düzenli ve disiplinli bir şekilde çalışmak, öğretmenin istediği sekle girmek olduğu ortaya çıkmıştır. Öğretmen ve öğrencilerin büyük bir kısmı, okul yöneticilerini kaba, zararlı, aşırı otoriter kişiler olarak algılamışlardır.

Balcı (1999), “Okul İle İlgili Mecazlar (Metafor): Seçilmiş Dört Okulda Öğrencilerin, Öğretmenlerin ve Velilerin Okul Algıları” adlı çalışmada, öğrencilerin, öğretmenlerin ve velilerin “okullarını” nasıl kavramsallaştırdıklarını anlamayı amaçlamıştır. Sonuç olarak, ilköğretim okullarının temel işlevlerinin bakım, bilgi aktarımı ve gençlerin yetiştirilmesi olduğunu ortaya koymuştur.

Cerit (2006), “öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin okul kavramıyla ilgili metaforlara ilişkin görüşleri” adlı çalışmasında, okul kavramına ilişkin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin sahip oldukları algıları, metaforlar aracılığıyla analiz etmiştir. Sonuçta okulun bilgi ve aydınlanma yeri, büyüme ve olgunlaşma yeri, değişme ve ilerleme yeri, aile takım olduğunu vurgulayan metaforlar katılımcılar tarafından kabul edilirken, okulun karmaşa ortamı, hapishane, fabrika, işyerleri ve alışveriş merkezi olduğunu vurgulayan metaforlar ise tercih edilmemiştir. Katılımcıların görüşleri arasında cinsiyete, göreve ve kıdeme göre farklılıklar bulunurken eğitim durumuna göre herhangi bir fark tespit edilmemiştir.

Kuşaksız (2010) “Öğretmen görüşlerine göre ilköğretim okullarının etkili okul özelliklerine sahip olma düzeyleri” adlı araştırmasında ilköğretim okullarının etkili okul özelliklerine sahip olma düzeylerini belirlemeye çalışmıştır. Sonuçta, ilköğretim okullarında etkili okul boyutları yönünden en etkili boyut “okul yöneticisi” boyutu olup, en az etkili boyut ise “öğrenciler” boyutu olduğunu bulmuştur.

Karasolak (2009) “Mimari özellikleri farklı ilköğretim okullarındaki öğrenci ve öğretmenlerin okullarının bina ve bahçeleri hakkındaki görüşlerinin incelenmesi” adlı çalışmada, farklı mimari özelliklere sahip üç ilköğretim okulunda, öğretmen ve öğrencilerin okullarındaki fiziksel olanaklara yönelik geliştirdikleri metaforların ve bu metaforlara göre okul binalarının taşıdığı mesajların ayrıntılı bir şekilde incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın bulgularına göre; öğretmen ve öğrencilerin okulun mimari özellikleri, sınıfların yapı ve donanımı, tuvaletler, koridorlar, panolar, merdivenler, öğretmenler odası, spor salonu, kütüphane ve binanın rengi hakkındaki duygu ve düşüncelerinin, okulların fiziksel yapısına paralel olarak geliştiği ve bina koşullarının daha iyi olduğu okullarda öğretmen ve öğrencilerin binaya yönelik daha olumlu duygular besledikleri sonucuna varılmıştır.

Gezer (2005), “Okul kültürünün öğrenci başarısı üzerine etkisi” isimli çalışmasında Elazığ’daki lise öğretmenleri ve öğrencilerinin okul kültürüne yönelik görüşleri ele alınmıştır. Gezer’in elde ettiği sonuçlara göre; okulda motive edici bir kültür olduğu görüşünü öğrenciler kısmen, öğretmenler ise katlıyorum derecesiyle benimsemişlerdir. Öğretmenlere göre okullarda öğrenci başarısını olumlu yönde etkileyen bir okul ortamı bulunurken, öğrenciler tarafından bu görüş benimsenmemiştir. Öğretmenlere göre öğretmenlerin olumlu nitelikleri öğrenci başarısını etkilemektedir, öğrenciler ise bu durumun öğrenci başarısını etkileyen bir faktör olmadığı görüşündedir.

Öğretmen ve öğrenciler okulların başarıyı sağlayacak yeterliliğe sahip olmadıkları görüşüne sahiptir. Öğretmenler okul yöneticilerinin yeterli olduğunu düşünürken, öğrenciler okul yöneticilerinin kısmen yeterli olduklarını belirtmiştir. Okul kültürü hakkında ankette yer alan açık uçlu maddelerin analizinden, öğrencilerin okuldan kısmen memnun olduğu, daha çok dost-arkadaş karakterine sahip öğretmenleri sevdikleri, başarılı olmada en fazla kendilerini, sonra aile ve öğretmenlerini model aldıkları belirlenmiştir. Aynı konuda öğretmenlerin verdiği cevaplardan, öğretmenlerin okuldan büyük oranda memnun oldukları ve öğrencilerin sevdiği öğretmen karakter tiplerini sırayla, yol gösterici-rehberlik, dost-arkadaş ve yardımsever olarak ifade ettikleri belirlenmiştir.

Tatar (2006), “Okul ve öğretmenlerin, öğrenci başarısı üzerine etkisi” adlı yaptığı araştırmada, okul ve öğretmenin etkisizliğiyle sonuçlanan önceki araştırmalara tepki olarak doğan etkili okul hareketini savunmaktadır. Tatar, öğrenciler ne kadar olumsuz koşullara sahip olursa olsun belirli niteliklerle donanmış okul ve öğretmenin bir farklılık meydana getirebileceği sonucuna ulaşmıştır. Daha da önemlisi bu araştırmayla; öğretmen ve okulların, başarısızlığın faturasını ailelere kesmek ve mazeret üretmek yerine daha fazla sorumluluk almaları ve yaptıkları işin hesabını vermeleri gerektiği anlayışı yaygınlık kazanmaya başlamıştır.

2.4.2.Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Cash (1993), “Okul binaları, öğrenci başarısı ve davranışları” üzerine yapmış olduğu çalışmada, bina koşullarının iyi olduğu okullarda başarı oranlarının daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır ayrıca estetik yapının mimari yapıdan daha etkili olduğu gözlenmiştir.

Hines (1996), “Okul binaları, öğrenci başarısı ve davranışları” adlı çalışmasında, öğrenci başarısının iyi koşullara sahip okullarda daha yüksek olduğunu, ayrıca disiplin problemlerinin bu okullarda daha az görüldüğünü bulgulanmıştır. Fen laboratuvarlarına sahip okullarda fen başarı oranlarının daha yüksek olduğu, termal kontrol ve estetik görünüm ile öğrencilerin başarısı arasında pozitif bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır.

Lanham (1999), “İlköğretim okullarındaki bina ve sınıf koşulları ile bu okullarda öğrenim gören öğrencilerin başarıları arasındaki ilişki” adlı çalışmada, örneklem dahilinde olan ilköğretim okullarının bina yaşının 30 yıldan fazla olduğunu ve fiziksel koşullarının çok iyi durumda olmadığını tespit etmiştir. Yöneticiler ile yapılan

görüşmelerden elde edilen bulgulara göre; çatlak tavanlar ve klimanın kontrol edilememesi bina ile ilgili en önemli problemler olarak görülmüştür. Araştırmanın sonuçlarına göre; klima sistemi öğrenci başarısında önemli bir değişkendir. Başarıya etki eden diğer değişkenler; zeminin temizlenme sıklığı, tavan yapısı, geniş çaplı ağ bağlantısı, sınıfların yapısı ve bütün binanın bakımı olarak sıralanmıştır.

Shindell ve Willis (2001), “Kullanımda Olan İnsan Kaynakları Geliştirme (İKG) Metaforlarının Analizi” adlı makalelerinde, insan kaynaklarının geliştirilmesinde metafor anlayışının geliştirilmesi için sadece edebiyatın içerisinde var olan değil aynı zamanda insan kaynakları uzmanları tarafından öğretimlerinde, uygulamalarında ve araştırmalarında kullanılan metaforların da tanımlanıp analiz edilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Eğitimcilerin kendi kullandıkları metaforları tanımlamayı, analiz etmeyi ve bu metaforların kendilerine ve öğrencilerine nasıl etki edeceğini hesaba katabileceklerini belirtmektedirler. Eğitimcilerin öğrencileri de metafor üretimi için cesaretlendirmelerini ve bu öğrencilerin alana muhtemelen yeni, taze ve çağdaş İKG metaforları üreterek katkıda bulunabileceklerini ifade etmişlerdir.

Taber (2007), “Kurum Teorisini Öğretmek İçin Metaforun Kullanımı” isimli yazısında metafor kullanımının kurum teorisinin öğretimindeki öneminden bahsetmiştir. Metafor alıştırmalarının öğrencilere kurumlar hakkında düşünmenin çok sayıda farklı yolu olduğunu ve bu yolların her birinin kendi avantajı ve dezavantajı bulunduğunu göstermekte olduğunu belirtmiştir. Ayrıca metafor alıştırmalarının öğrencileri kurumsal konuları analiz etmek için kendi benzetimsel ürünlerini kullanmaya ve kendi bireysel metaforlarını geliştirmeye teşvik ettiğine de değinmiştir. Taber bireysel metafor oluşturmanın öğrencilerin kurum görüşünü genişlettiğini ifade etmektedir.

Hoy ve Sweetland (2001), “Daha İyi Okullar Tasarlama: Okul Yapılarına İmkan Tanımının Anlam ve Önemi” adlı çalışmalarında okullar da dahil herhangi bir büyüklükteki bir kurumun bürokratik yapı olduğunu çünkü bu kurumların kaosu önlemek ve verimliliği arttırmak için düzgün bir şekilde hazırlanmış resmi prosedürlere ve hiyerarşik yapılara gereksinim duyduklarını ifade etmişlerdir. Hoy ve Sweetland bu çalışmalarında kuralların ve hiyerarşinin birimsel çift kutuplu bir yapı oluşumunu birleştiren okul yapısının iki temel yönü olduğunu; ikisinin de öğretmeni destekleyen mekanizmalar olduğunu vurgulamışlar ve okul yapısının yeni inşasının teorik ve deneysel kökenini keşfetmeyi amaçlamışlardır.

Mahlis ve Maxson (1998), “Öğretmen adaylarıyla kendi hayat, çocukluk ve öğretim metaforları” adlı araştırmasında, öğrencilerin, öğretmeyi tarif ettikleri metaforları dört grupta toplandığını belirtmiştir: Bunlar öğretim rehberliktir, öğretim yetiştirmektir, öğretim teşvik etmektir ve öğretim anlatmaktır, şeklindedir.

İnbar (1996), okulla ilgili karşılaşılan problemleri ve zorlukları belirlemek, çözmek, anlamak için yüzlerce öğrenci, öğretmenden metaforik algıları toplamıştır. Bulduğu bu çok geniş boyuttaki metaforların öğretmenlerin öğretime ve eğitim uygulamalarına yardımcı olacağını düşünmüştür. Öğretmenlerden ve öğrencilerin algıları arasındaki bulguların okul sistemini yargılama konusunda önemli sonuçlar ortaya koyacağını belirtmiştir.

Sammons (1995), “İlköğretim ve liselerde etkili okul olma özellikleri” adlı çalışmada etkili okulların anahtar noktaları ile ilgili analiz yapılmaya çalışılmıştır. Öğrencilerin bilişsel özelliklerinin etkili okul olma kriteri olarak gösterildiği pek çok çalışmanın aksine Sammons’un çalışmasında akademik etkililik ile ilgili alanlara daha çok değinilmektedir. Çalışmanın sonucunda hiç bir öğretim tekniğinin ya da yolun etkili okul olmasında birbirinden daha üstün olduğu görüşüne varılmamıştır. Ancak esneklik ve farklı öğretim yaklaşımları belirleme tek bir stile göre daha etkili olarak saptanmıştır. Sammons’un etkili okul kriterlerinden bir tanesini de profesyonel liderlik kavramının oluşturduğu görülmektedir.

Herndon (2007), “Missouri ilköğretim okullarında liderlik, okul kültürü ve okul başarısı faktörleri arasında ilişkileri keşfetmek ve incelemek” adlı çalışmada anket kullanarak yaptığı nitel çalışmada Herndon liderlik ve okul kültürü arasında ilişki olup olmadığını, liderlik ve öğrenci başarısı arasında ilişki olup olmadığını, okul kültürü faktörü ile öğrenci başarısı arasında ilişki olup olmadığını ve bu üçlü kombinasyonun liderlik, okul kültürü ve öğrenci başarısı arasında ilişki olup olmadığını bulmaya çalışmıştır. Çalışma 62 ilkokuldan 677 öğretmenden toplanan verilerle yapılmıştır. Çalışmanın sonuçları liderliğin okul kültürü ve öğrenci başarısı üzerine, okul kültürünün öğrenci başarısı üzerine ve liderlik ve okul kültürünün öğrenci başarısı üzerine olan etkisini açıklamaktadır. Buna göre, okul müdürlerinin liderliklerinin okul kültürü üzerine önemli bir etkide bulunduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca liderlik rolünün öğrenci başarısına ve liderlik rolü ve okul kültürü birleşiminin öğrenci başarısına olumlu bir etkisi bulunduğu görülmüştür.

Baker (1991), “Dikkatli Söz Metaforları ve Daha İyi Bir Okul Vizyonu” adlı çalışmasında okul için dört metafor önermiştir. Bunlar; bütün öğrencilerin yüksek performans işçileri olarak düzenlendiği, okulun disiplinli bir üretim sistemi olarak açıkladığı “şirket” metaforu; öğrenciyi ve okul çalışanlarını duygusal acıdan güvenli ve tutarlı bir sosyal mekanda saygıyı hak eden bireyler olarak gören “aile” metaforu; öğretmen ve öğrencilerin iyi işlerini gösterdiği sevinç ve heyecanın kutlandığı bir topluluk olarak açıkladığı “panayır” metaforu ve açık diyalog ve araştırmanın olduğu genel bir toplanma yeri olarak açıkladığı “forum” metaforudur. Okul için kullanılan şirket metaforunda, öğrenci için işçi, öğretmen için yönetici metaforları kullanılmış, okulun amacının, akademik başarı ve çalışma alışkanlığını artırmak olduğunu belirtmiş ve gelişim vizyonunun da öğrencilerin potansiyel işçiler olarak yetiştirilmesi olduğunu vurgulamıştır. Aile metaforunda ise öğrenci için ailenin kızı/erkeği, öğretmen için de koruyucu metaforları kullanılmış, okulun amacının kişilerarası ilişkileri artırmak olduğunu belirtmiştir. Gelişim vizyonunun da sağlıklı duygusal bir çevre ve yüksek özsaygı kazandırmak olduğunu vurgulamıştır. Panayır metaforunda ise öğrenci için sanatçı, öğretmen için koç metaforları kullanılmış, okulun amacının birçok duyguyu ve öğrenci yeteneğini kutlamak olduğunu belirtmiştir. Gelişim vizyonunun da öğrencilere yeteneklerini geliştirebileceği ve sunacağı fırsatlar vermek olduğunu vurgulamıştır. Forum metaforunda öğrenci için genç yurttaş, öğretmen için yetişkin yurttaş metaforları kullanılmış, okulun amacının özel ve genel düşüncelerin açıklanmasına yardımcı olmak olarak belirtmiştir. Gelişim vizyonunun da tüm öğrencilere fikirlerini açıkça ortaya koyma kapasitesi kazanması için fırsat vermek olarak vurgulamıştır. Ayrıca, metaforları kullanarak gerçek meselelerle ulaşmak istediğimiz ideal düzenlemeler arasındaki ilişkileri kavrayarak hayal gücümüzü genişletebileceğimizi belirtmiştir.

Chang ve Wong (1996),”Etkili okul özelliklerini belirleme” adlı çalışmasında, Asya’da birçok okulda yapılan etkili okul özelliklerini belirlemeye yönelik araştırmalarda şu boyutlar elde edilmiştir: 1. Çevrenin desteği, 2. Öğretmenin profesyonelleşmesi, 3. Okulun her alanında kaliteye yönelme, 4. Başarı konusunda yüksek beklentiler.

Kazuo tarafından yapılan, Japon okullarının etkili okul özelliklerini belirlemeye yönelik araştırmada şu bulgulara ulaşılmıştır: 1. Başarı konusunda yüksek beklentiler, 2. Öğrenci merkezli eğitim, 3. Öğrenciye öğrenme becerilerini kazandırmaya odaklanmış program, 4. Öğretmen ve okul yöneticilerinin sürekli gelişmelerini sağlayacak destek

çalışmalar, 5. Üretkenliği oluşturan, destekleyen okul iklim, 6. Okul-aile işbirliği. Araştırma bulgularında, geçmişte Japon okullarının, etkili okul özelliklerine sahip olma yolunda çok çalıştığı ve şimdi de bu konuda oldukça başarılı olduğu belirtilmiştir. Japonya'nın yoksul bir ülke olmam nedeni olarak da okulların etkililiği gösterilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın problemi ve alt problemlerinin çözümüne ilişkin yöntem açıklanmaktadır. Bu doğrultuda araştırmanın modeli, araştırmanın katılımcıları, veri toplama araçlarının geliştirilmesi, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması ele alınmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Ortaöğretim öğrencilerinin “okul” yaşamına ilişkin sahip oldukları algılarını, “mutlu okul” yaşamına ilişkin düşüncelerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırma tarama modelindedir. Tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 2004). Tarama modelinde, belli bir zaman kesiti içinde çok sayıda denek ve objeden elde edilen verilerin analizi ile araştırma problemine veya problemlerine cevap aranır (Arseven, 2001). Bu çalışmada öğrencilerin mutlu okul algısı, herhangi bir etki altında olmaksızın alınmak istendiğinden tarama modeli tercih edilmiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Kahramanmaraş ili merkez ilçelerindeki (iki ilçe) lise öğrencileri oluşturmaktadır. Kahramanmaraş il merkezinde 48 lise olup, 32.119 sayıda öğrencisi bulunmaktadır. Araştırmanın örnekleme kullanılırken tabakalı örneklem yolu kullanılmıştır. Tabakalı örnekleme, sınırları saptanmış bir evrende alt tabakalar veya alt birim gruplarının var olduğu durumlarda kullanılır (Balcı, 2005).

Okullar tabakalı örneklem metodu kullanılarak meslek lisesi, Anadolu lisesi ve fen lisesi olmak üzere üç tabakaya ayrılmıştır. Evrende bulunan 20.561 Öğrenciden 576' sı örneklem olarak alınmıştır.

Tablo 1: Araştırma Evrenini ve Örneklemi Oluşturan Okullar ve Bu Okullardaki Öğrenci Sayıları

Okul Türü	Evreni Oluşturan		Örneklemi Oluşturan	
	Okul sayısı	Öğrenci Sayısı	Okul sayısı	Öğrenci Sayısı
Fen Liseleri	1	408	1	94
Meslek Liseleri	13	10.066	2	245
Anadolu Liseleri	13	10.087	3	237
Toplam	27	20.561	6	576
İl merkezindeki liselerin sayısı		: 48		
İl merkezindeki Lisedeki öğrencilerin sayısı		: 32.119		

3.3. Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilmiş ölçek kullanılmıştır. Ölçek maddelerinin oluşturulmasında ilgili yazından faydalanılmıştır. İlgili literatür taranarak ölçek madde havuzu oluşturulmaya çalışılmıştır. Bunun yanında nitel bir çalışma yapılarak öğrencilere açık uçlu sorular sorulup öğrencilerin görüşleri de madde havuzuna eklenmiştir.

Görünüş ve kapsam geçerliliği için ise şöyle bir çalışma yapılmıştır:

Kapsam geçerliği için uzman görüşlerine başvurulmuştur. Bunun için Sütçü İmam Üniversitesi öğretim görevlilerinden, Sayın Yrd. Doç. Dr. İzzet DÖŞ, Sayın Yrd. Doç. Dr. Mahmut SAĞIR, Sayın Yrd. Doç. Dr. Orhan ERCAN ‘ ın görüşlerinden faydalanılmıştır. Böylece ölçeğin kapsam geçerliliğinin gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir.

75 maddelik ölçek uzman görüşüne başvurulduktan sonra, benzer nitelikteki sorular elenmiş ve 65 maddeye düşürülmüştür.

Ölçeğin yapı geçerliği için faktör analizine bakılmıştır. Verilerin faktör analizi için uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Bartlett Sphericity testiyle incelenir. KMO katsayısının 0,60’ tan yüksek olması ve Bartlett testinin anlamlı çıkması, verilerin faktör analizi için uygun olduğunun bir göstergesidir (Büyüköztürk, 2007:126). Uygulama sonucunda Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı 0,76, Bartlett testi sonucu ise 0,00 çıkmıştır. Bu değerler değerler verilerin faktör analizi için uygun olduğunu göstermiştir.

Faktör analizinde “random eigen value” değerine bakılmış ve faktör rotasyonuna tabi tutulmuştur. Rotasyonda ise varimax tekniği uygulanmıştır.

Yapılan analiz sonucunda random eigen value değeri 1 den büyük olan 7 faktör ortaya çıkmıştır. Bu 7 faktöre ilişkin alt boyutlar ve bu alt boyutların faktör yükleri, iç tutarlılıklarını gösteren Co. Alpha değerleri ve toplam varyansı açıklama yüzdeleri ayrı ayrı Tablo 2 de verilmiştir.

Tablo 2: Ölçek faktör yükleri ve güvenilirlik analiz sonucu

Okulun özelliği alt Boyutu	Faktör Yükleri	Alt Boyut	Güvenilirlik Katsayısı	Faktörlerin Açıklayıcılığı %
Bahçelere Dinlenmek İçin Banklar Konulmalıdır.	0,46	Okulun Fiziksel Durumu	Alpha= 0,78	5,4
Okulda Büyük Kütüphane Olmalıdır.	0,58			
Okullarda Öğrencilerin Dinlenebileceği Özel Odalar Olmalıdır.	0,65			
Okulum Temiz Olmalıdır.	0,48			
Öğrenciler İçin Şahsi Dolaplar Olmalıdır.	0,66			
Sınıflar Daha Büyük Ve Ferah Olmalıdır.	0,51			
Sınıflarda Klima Olmalıdır.	0,62			
Sınıflarda Projeksiyon Olmalıdır.	0,61			
Sınıfların Mevcudu Az Olmalıdır.	0,63			
Kapalı Spor Salonu Olmalıdır.	0,63			
Kıyafet Serbest Olmalıdır.	0,51	Okulun Sosyal İmkanları	Alpha= 0,82	11,7
Okul Bahçesinde Ağaçlar Ve Çiçekler Olmalıdır.	0,47			
Okullarda Etkinlik, Konferans, Müzik, Dans, Test Çözme, Okuma Salonları Gibi Odalar Olmalıdır.	0,60			
Okullarda Laboratuvarlarda, Malzemeler Yeterli Olmalıdır.	0,60			
Okulun Boya Rengine Öğrenciler Karar Vermelidir.	0,59			
Okulun Duvarları Rengarenk Olmalıdır.	0,56			
Teneffüslerde Okulumun Bahçe Duvarının Dışına Çıkışlar Serbest Olmalıdır.	0,69	Sosyal Etkinlik Programları	Alpha= 0,81	4,4
Hangi Dersi İstiyorsam Onu Seçebilmeliyim.	0,67			
Okulum Bizleri Gezilere Götürmelidir.	0,64			
Okulumda Kültürel Faaliyetler Arttırılmalıdır.	0,52			
Okulun Boyasını Öğrenciler Yapmalıdır.	0,71			
Öğrencilerin İsteddiği Eğlenceli Faaliyetler Olmalıdır.	0,57			
Resim Ve Müzik Gibi Derslerin Saati Arttırılmalıdır.	0,64			

Tablo 2 devamı

Müdür Boyutu	Faktör Yükleri	Alt Boyut	Güvenilirlik Katsayısı	Faktörlerin Açıklayıcılığı %
Öğrencilerin sorunlarıyla ilgilenmelidir.	0,56	Müdürün Kişilik özellikleri	Alpha= 0,77	11,3
Öğrencilere karşı duyarlı/anlayışlı olmalıdır.	0,47			
Aşırı disiplinli olmamalıdır.	0,56			
Öğrencilere değer vermemelidir.	0,42			
Güler yüzlü olmalıdır.	0,43			
Adil olmalıdır.	0,70			
Bizimle oyun oynamalı yeri geldiğinde şakaşmalıdır.	0,68			
Disiplinli olmalıdır.	0,64			
Empati kurabilmelidir.	0,72			
Başarıyı ödüllendirmelidir.	0,79	Müdürün mesleki özellikleri	Alpha= 0,76	9,8
Okulla ilgili karar alırken öğrencilere danışmalıdır.	0,59			
Derslere girerek öğretimi takip etmelidir.	0,62			
Ders saatlerinde okulda olmalıdır.	0,58			
Öğrencileri okula ısındırarak faaliyetler yapmalıdır.	0,50			
Sosyal aktivitelerde öğrencilere ortam sağlanmalıdır.	0,44			

Tablo 2 devamı

Öğretmen Boyutu	Faktör Yükleri	Alt Boyut	Güvenilirlik Katsayısı	Faktörlerin Açıklayıcılığı %
Empati yapmalı kendilerini bizlerin yerine koymalıdır.	0,51	Öğretmenlerin Kişilik özellikleri	Alpha= 0,88	11,6
Öğrenciyle bir arkadaş gibi olmalıdır.	0,55			
Güler yüzlü olmalıdır.	0,59			
Derste farklı aktiviteler yapıp, dersi eğlenceli işlemelidirler.	0,62			
Öğrencilerle etkileşiminde samimi olmalıdır.	0,66			
Öğrencilerine karşı hoşgörülü olmalıdır.	0,56			
Sorunlarını öğretmenlerime rahatça anlatmak isterim.	0,42			
Her öğrenciye karşı adaletli davranmalıdırlar.	0,53			
Öğrencilerin derse katılımını sağlamalı, dersi sevdirmelidirler.	0,52			
Alanında uzman olmalıdırlar.	0,71			
Dersler anlaşılmadığında özel ders anlatılmalıdır.	0,57			
Öğrencilere seviyelerinden yüksek ödevler vermemelidirler.	0,64			
Kendini yenileyen ve geliştiren öğretmenler olmalıdırlar.	0,47	Öğretmenlerin Sosyal yönü	Alpha= 0,79	7,6
Sosyal geziler düzenlemelidirler.	0,65			
Öğrencilerin problemleriyle ilgilenmelidirler.	0,62			
Başarısız öğrenciyi dışlamamalı ona destek olmalıdırlar.	0,59			
Öğrenciye hayatı öğretmelidir.	0,56			
Kapasitemizin üzerinde beklentiye girmemelidirler.	0,53			

Yapılan analizler sonucunda 7 adet alt faktör de okul için; okulun fiziksel yapısı, okulun sosyal yapısı ve sosyal etkinlik boyutları olarak bulunmuştur. Okul müdürü ile ilgili olarak, okul müdürünün kişisel özellikleri ve mesleki özellikleri olmak üzere 2 alt boyuttan oluşmaktadır. Mutlu okul algısı için öğretmenler için tespit edilen boyutlar ise öğretmenin kişisel özellikleri ve öğretmenin sosyal yönü isimleri verilmiştir.

Yedi faktörün açıkladığı toplam varyans 61,8 dir. Her faktörün açıkladığı toplam varyans ise sırasıyla okulun fiziksel durumu % 5,4, okulun sosyal imkanları 11,7, okulun sosyal etkinlik programları 4,4, müdürün kişilik özellikleri 11,3, müdürün mesleki özellikleri 9,8, öğretmenlerin kişilik özellikleri 11,6, öğretmenlerin sosyal yönü 7,6 dır. Ölçeğin güvenilirliğini belirlemek üzere hesaplanan Cronbach Alpha 0,84 çıkmıştır. Faktör analizi sonrasında, yükleri düşük çıkan maddeler ayıklandıktan sonra tekrar bir güvenilirlik analizi yapılmış ve ölçeğin güvenilirlik katsayısı 0,81 çıkmıştır.

Çalışmada demografik soruları takiben kullanılan beşli ölçek likert tipi ölçek şeklinde düşünülerek; Tamamen Katılıyorum, Katılıyorum, Fikrim Yok, Katılmıyorum ve Hiç Katılmıyorum biçiminde görüş içeren beş seçenek verilmiştir. “Tamamen Katılıyorum” seçeneğinden başlayarak 5, 4, 3, 2, 1 şeklinde puanlanmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Veriler bilgisayar ortamında analiz edilmiştir. Verilerin analizinde SPSS 13.0 sürümü paket programı kullanılmıştır. Veri analizinde frekans dağılımlarına, ortalama değerlerine ve bağımsız değişkenlerin anlamlılık değerlerine bakılmıştır. Bu değerlere bakılırken t-testi ve tek yönlü varyans analizi (anova) istatistikî işlemleri yapılmıştır.

Yapılan istatistiksel işlemlerde cinsiyet, sınıf, okul türü değişkenlerinde katılımcıların görüşlerinin ortalama değerlerine, standart sapmalarına, gruplar arasında ilişkisel durumlarına bakılmıştır. Bu ilişkide iki gruba sahip olan (cinsiyet) değişkenlerde t-testi, ikiden fazla grubu olan değişkenlerde ise Tek yönlü varyans analizi ve Tukey testi yapılmıştır. Bu istatistikî işlemler faktör boyutunda ele alınarak analiz edilmiştir. Faktör boyutunda ve ölçek tüm madde boyutundaki toplam puanlara da bakılmıştır.

Varyans analizinde iki veya ikiden fazla olan gruplar arasındaki anlamlık incelenir. İki tane değişken vardır. Bunlardan biri kategorik özellik gösteren bağımsız değişkendir ve diğeri de metrik özellik gösteren bağımlı değişkendir. Bağımsız değişken içerisinde iki veya daha fazla grup olabilir. Tek yönlü anova bu gruplara göre bağımlı değişkendeki ortalamalar arasında fark olup olmadığını test eder (Kalaycı, 2010:132).

Bu araştırmada kullanılan ölçme aracı beşli Likert tipi şeklinde ölçeklenmiştir. Ölçme araçlarındaki maddelere katılma düzeyleri “Kesinlikle Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kararsızım”, “Katılıyorum” ve “Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde beş ayrı ifadeyle derecelendirilmiştir. Anketteki beşli ölçeğin değer farkının ($5-1 = 4$) değer yargısına (5) bölünmesiyle elde edilen 0,80’ lik aralıklar, benimsenme düzeyinin sınırlarını belirlemiştir. Buna göre, 1,00 -1,80 arasında aritmetik ortalamaya sahip olan sorulardaki benimsenme düzeyi “Kesinlikle Katılmıyorum”; 1,81-2,60 arasındakiler “Katılmıyorum”; 2,61-3,40 arasındakiler “Kararsızım”; 3,41-4,20 arasındakiler “Katılıyorum”; ve 4,21-5,00 arasındakiler “Kesinlikle Katılıyorum” olarak yorumlanmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

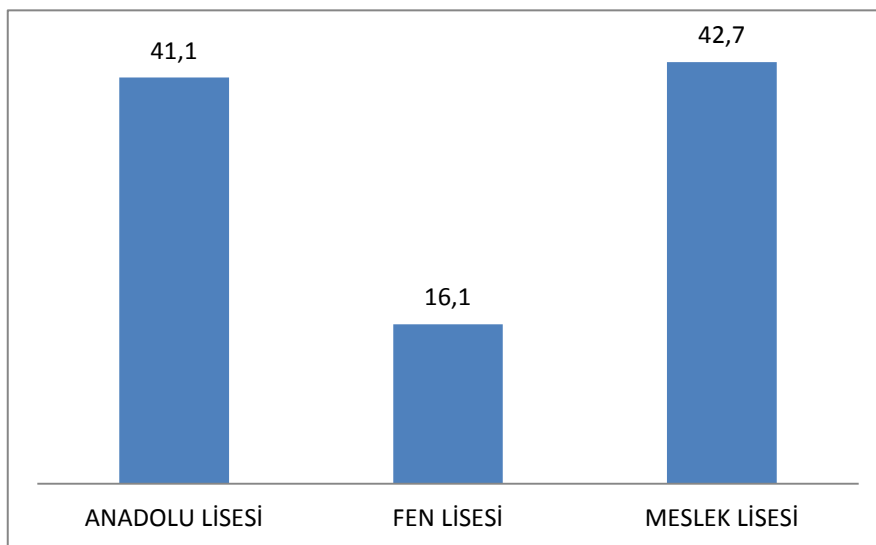
BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde anket çalışmasından elde ettiğimiz anketlerimizin nicel yöntemler kullanılarak yapılan analizler sonucunda tespit edilen bulgular hakkında açıklayıcı bilgiler, tablolar ve grafikler ele alınacaktır.

4.1. Demografik Özellikler

Anket çalışmamıza katılan lise öğrencilerinin demografik özelliklerinin tespit edilmesi için hazırlanmış 3 adet soru bulunmaktadır. Cinsiyet, gittiği okulun programı ve kaçınıcı sınıfa gittiğinin araştırılması istenmiştir.

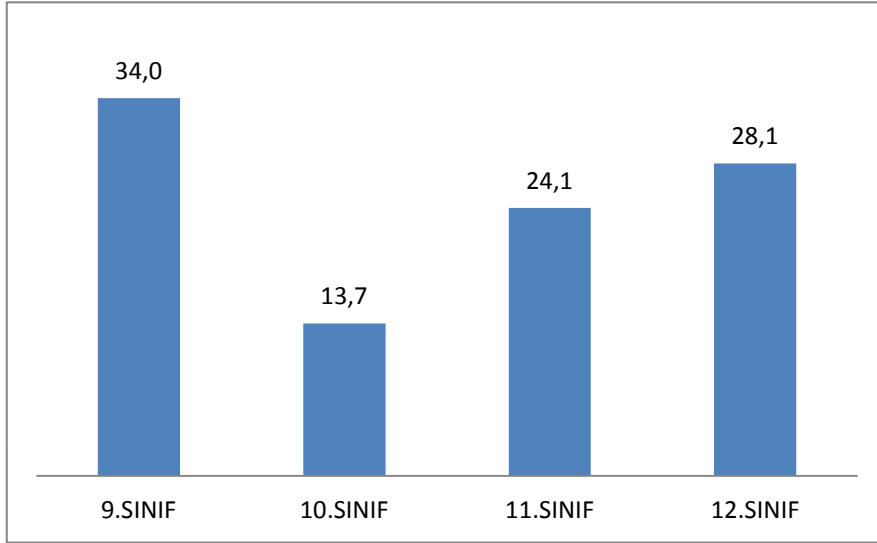
Yapılan frekans analizi sonucunda öğrencilerin yaklaşık %41'i Anadolu lisesi, yaklaşık %16'sı fen lisesi ve yaklaşık %43'ü Meslek lisesi öğrencisi oldukları görülmektedir. Bu sonuçlara göre öğrencileri %80'ninden fazlası Anadolu lisesi ve meslek lisesi öğrencilerinden oluşmaktadır. Öğrencilerin Liselerinin Programlarının dağılımının grafiksel olarak gösterimi yüzdesel olarak Grafik 1' de verilmektedir.

Grafik 1: Öğrencilerin okudukları okul türlerinin % si

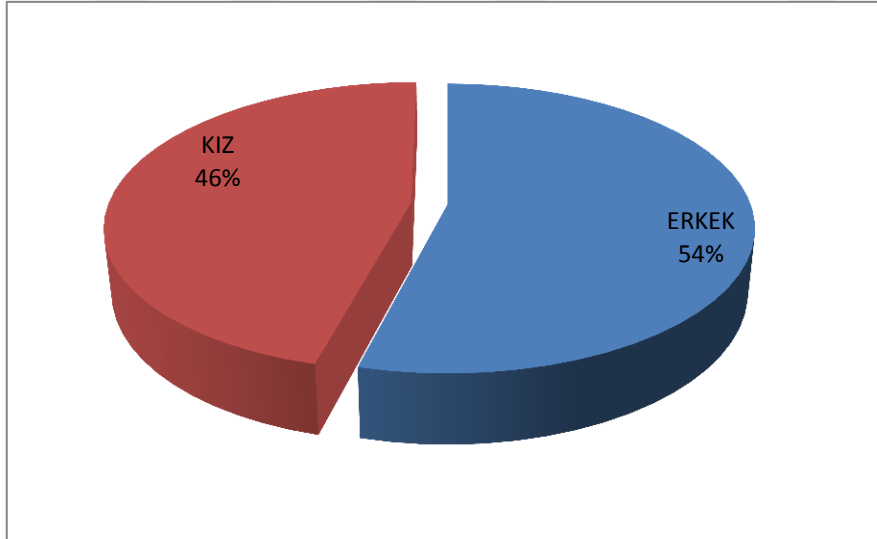
Çeşitli programlardaki liselere giden öğrencilerin kaçınıcı sınıfa gittiklerinin araştırılması çalışmaya eklenen sorunun frekans dağılımları ise şöyle tespit edilmiştir. Buna göre; çalışmaya katılan lise öğrencilerin %34'ü 9. Sınıf öğrencisi, yaklaşık %14'ü 10. sınıf öğrencisi, yaklaşık %24'ü 11 sınıf öğrenci ve yaklaşık %28'i ise 12. Sınıf

öğrencilerinden oluşmaktadır. Öğrencilerin kaçınıcı sınıfa gittiklerinin yüzdesel olarak gösterimi Grafik 2' deki gibidir.

Grafik 2: Öğrencilerin Sınıflarının % si

Çalışmaya katılan öğrencilerin cinsiyet dağılımların tespiti için yapılan frekans analizi sonucunda ise; öğrencileri %54'ü erkek öğrencilerden oluşurken, öğrencilerin %46 ise kız öğrencilerden oluşmaktadır.

Grafik 3: Öğrencilerin Cinsiyetlerinin % si

Çalışmamıza katılan 576 adet Öğrencinin demografik özelliklerine ait frekans değerleri ve yüzdeleri Tablo 3'deki gibidir.

Tablo 3: Öğrencilerin Demografik özellikleri

Okul Programı		
	Frekans	Yüzde %
ANADOLU LİSESİ	237	41,1
FEN LİSESİ	93	16,1
MESLEK LİSESİ	246	42,7
Total	576	100
Sınıf		
	Frekans	Yüzde %
9.SINIF	196	34
10.SINIF	79	13,7
11.SINIF	139	24,1
12.SINIF	162	28,1
Total	576	100
Cinsiyet		
	Frekans	Yüzde %
ERKEK	311	54
KIZ	265	46
Total	576	100

4.2. Boyutların betimsel istatistikleri

Faktör analizi sonucunda elde edilen 7 alt boyutun ve toplam mutlu okul puanının tanımlayıcı istatistikleri verilmiştir. Bu istatistiklere göre ortalaması en yüksek olan boyut öğretmenin sosyal yönü alt boyutu olarak görülürken öğretmenin kişisel özelliklerinin alt boyutunun ortalaması onu takip etmektedir. Çalışmada en düşük ortalama puanları olarak okulun sosyal imkanları ve etkinlik alt boyutu olarak tespit edilmiştir. Bu alt boyutların tanımlayıcı istatistikleri Tablo 4 te verilmiştir.

Tablo 4: Alt Boyutların Tanımlayıcı İstatistikleri

Alt Boyutlar	n	Ortalama $\bar{X}$	Std. Sapma SS.
Okulun Fiziksel İmkanları	576	4,52	0,40
Okulun Sosyal İmkanları	576	3,99	0,54
Etkinlik	576	3,99	0,51
Okul Müdürünün Mesleki Özellikleri	576	4,54	0,36
Okul Müdürünün Kişisel Özellikleri	576	4,48	0,50
Öğretmenin Kişisel Özellikleri	576	4,67	0,30
Öğretmenin Sosyal Yönü	576	4,74	0,36
Mutlu Okul Puanı	576	4,43	0,25

Çalışmamızda elde edilen 7 adet alt boyutu oluşturan 3 ana boyutun betimsel istatistikleri aşağıdaki tabloda verilmiştir. Boyutların ortalamalarının bir birlerinden farklı olup olmadığının test edilmesi için varyans analizi uygulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre boyutlar arasında önemli oranda farklılıklar görülmektedir ($p < 0,05$). Yapılan post-hoc analizlerden sonra farkı yaratan ana boyutların; okul boyutu ve öğretmen boyutu oldukları görülmektedir. Okul boyutunun ortalama puanlarının diğer gruplara göre oldukça düşük olduğu gözlemlenirken, ortalama öğretmen puanlarının diğer gruplar göre oldukça yüksek olduğu görülmektedir ($p < 0,05$). Analizler sonucunda elde edilen değerlere göre mutlu okul algısının yaratılması için öğrencilerin en çok aradıkları faktörler öğretmenin kişisel özellikleri ve sosyal yönü olduğu görülebilir. Öğrencilerin ortalama puanlarının en düşük olduğu okul boyutu puanlarına göre; öğrenciler 3 boyut arasında mutlu okul algısı için okulun fiziksel yapısının, sosyal yapısının ve okul etkinliklerinin okul müdürü ve öğretmen boyutları kadar önemli

olmadığını düşünmektedirler yorumu yapılabilir. Ana boyutların varyans analizi tablosu aşağıdaki verildiği gibidir.

4.3. Boyutlar ile cinsiyetin karşılaştırılması

Çalışmaya katılan 576 öğrencinin mutlu okul algıları incelenilerek oluşturulan toplamda 7 adet alt boyutun ortalama puanlarının öğrencilerin cinsiyetlerine göre değişiklik gösterip göstermediğinin tespit edilmesi için yapılan bağımsız t testi analizi sonrasında elde edilen değerler Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5: Cinsiyet değişkenine göre boyutların t testi analizi tablosu

	Cinsiyet	N	Ortalama $\bar{X}$	Std. Sapma	P değeri	T değeri
Okulun fiziksel imkanları	ERKEK	311	4,49	0,40	0,12	1,59
	KIZ	265	4,55	0,39		
Okulun sosyal imkanları	ERKEK	311	4,05	0,56	0,00	2,85
	KIZ	265	3,82	0,52		
Etkinlik	ERKEK	311	4,00	0,51	0,56	0,57
	KIZ	265	3,88	0,52		
Okul Müdürünün Mesleki Özellikleri	ERKEK	311	4,42	0,37	0,12	1,53
	KIZ	265	4,56	0,34		
Okul Müdürünün Kişisel Özellikleri	ERKEK	311	4,45	0,46	0,12	1,52
	KIZ	265	4,62	0,54		
Öğretmenin kişisel özellikleri	ERKEK	311	4,45	0,31	0,02	2,23
	KIZ	265	4,70	0,28		
Öğretmenin Sosyal Yönü	ERKEK	311	4,74	0,38	0,93	0,08
	KIZ	265	4,63	0,35		
Mutlu okul puanı	ERKEK	311	4,53	0,24	0,79	0,26
	KIZ	265	4,42	0,26		

(p<0,05)

Tablo 5’ de, cinsiyete göre anlamlı olan maddeler ele alınmıştır. “Okulun fiziksel imkânları” boyutunda kız ($\bar{X}=4,49$) ve erkek ($\bar{X}=4,55$) ortalamaları çıkmıştır. Kadınların görüşleri “Kesinlikle Katılıyorum”, erkek katılımcıların yine “Kesinlikle katılıyorum” düzeyinde katılım gösterdikleri görülmektedir. Aradaki fark fazla

olmamakla birlikte erkeklerin kızlara oranla mutlu okul algısında okulun fiziksel imkânlarının daha önemli olduğu görülmektedir.

“Okulun sosyal imkânları” boyutunda kız ($\bar{X}=3,82$) ve erkek ($\bar{X}=4,05$) ortalamaları çıkmıştır. Erkeklerin görüşleri “Katılıyorum”, düzeyinde iken kız katılımcıların “Katılıyorum” sonucuna yakın düzeyde katılım gösterdikleri görülmektedir. Erkek öğrencilerin bu boyutu daha fazla destekledikleri görülmektedir.

“Etkinlik” boyutunda kız ($\bar{X}=3,8$) ve erkek ($\bar{X}=4,00$) ortalamaları çıkmıştır. Kadınların görüşleri “Katılıyorum”, erkek katılımcıların yine “Katılıyorum” düzeyinde katılım gösterdikleri görülmektedir. Aradaki fark fazla olmamakla birlikte erkeklerin kızlara oranla mutlu okul algısında etkinlik boyutunun daha önemli olduğu görülmektedir.

“Okul müdürünün mesleki özellikleri” boyutunda kız ($\bar{X}=4,56$) ve erkek ($\bar{X}=4,42$) ortalamaları çıkmıştır. Kadınların görüşleri “Kesinlikle Katılıyorum”, erkek katılımcıların yine “Kesinlikle katılıyorum” düzeyinde katılım gösterdikleri görülmektedir. Aradaki fark fazla olmamakla birlikte kızların erkeklere oranla mutlu okul algısında okul müdürünün mesleki özelliklerinin daha önemli olduğu görülmektedir.

Öğretmenin kişisel özellikleri alt boyutunda ise kız öğrencilerin ortalama boyut puanlarının ($\bar{X}=4,70$) erkek öğrencilere ($\bar{X}=4,45$) göre yüksek olduğu görülmüştür. Mutlu okul algısı için kız öğrenciler erkek öğrencilere göre öğretmenin kişisel özelliklerinin daha önemli bir konu olduğunu düşündükleri görülmektedir.

“Öğretmenin sosyal yönü” boyutunda kız ($\bar{X}=4,63$) ve erkek ($\bar{X}=4,74$) ortalamaları çıkmıştır. Kadınların görüşleri “Kesinlikle Katılıyorum”, erkek katılımcıların yine “Kesinlikle katılıyorum” düzeyinde katılım gösterdikleri görülmektedir. Aradaki fark fazla olmamakla birlikte erkeklerin kızlara oranla mutlu okul algısında öğretmenlerin sosyal yönü boyutunun mutlu okul algısında daha önemli olduğu görülmektedir.

Okulunu fiziksel imkanları, etkinlik, müdürün kişisel özellikleri, müdürün mesleki özellikleri ve öğretmenin sosyal yönü alt boyutlarının hepsinde cinsiyetin fark yaratan bir değişken olmadığı görülmektedir.

4.4. Öğrencilerin sınıfları ile boyut puanları arasındaki farkın araştırılması

Öğrencilerin sınıfları ile ortalama boyut puanları arasında farkı olup olmadığının araştırılması için yapılan varyans analizi sonucunda elde edilen sonuçlar özet şekilde aşağıdaki tabloda verildiği gibidir. Bu analizlere göre 9-10-11 ve 12. Sınıf öğrencilerin ortalama puanları, okulun fiziksel imkanları, okulun sosyal imkanları, okul müdürünün kişisel özellikleri, öğretmenin kişisel özellikleri ve tüm boyutların birleşimi olan mutlu okul ortalama boyut puanları üzerinde etkili olduğu görülmüştür($p<0,05$). Boyutların sınıflar ile varyans analizi Tablo 6 da verilmiştir.

Tablo 6: Boyutların sınıflar ile varyans analizi tablosu

	Öğrencinin sınıfı	N	Ortalama	Std. Sapma	P değeri	Tukey Testi
Okulun fiziksel imkanları	9.SINIF-a	196	4,36	0,39	0,01	b-c
	10.SINIF-b	79	4,57	0,46		
	11.SINIF-c	139	4,59	0,34		
	12.SINIF-d	162	4,50	0,42		
	Toplam	576	4,52	0,40		
Okulun sosyal imkanları	9.SINIF-a	196	3,91	0,56	0,00	a-b a-c
	10.SINIF-b	79	4,06	0,48		
	11.SINIF-c	139	4,11	0,56		
	12.SINIF-d	162	3,94	0,52		
	Toplam	576	3,99	0,54		
Etkinlik	9.SINIF-a	196	3,93	0,51	0,05	b-c
	10.SINIF-b	79	4,10	0,50		
	11.SINIF-c	139	4,03	0,51		
	12.SINIF-d	162	3,98	0,51		
	Toplam	576	3,99	0,51		
Okul Müdürünün Mesleki Özellikleri	9.SINIF-a	196	4,55	0,35	0,13	
	10.SINIF-b	79	4,60	0,33		
	11.SINIF-c	139	4,48	0,42		
	12.SINIF-d	162	4,54	0,33		
	Toplam	576	4,54	0,36		
Okul Müdürünün Kişisel Özellikleri	9.SINIF-a	196	4,47	0,50	0,03	a-c
	10.SINIF-b	79	4,59	0,45		
	11.SINIF-c	139	4,40	0,53		
	12.SINIF-d	162	4,52	0,47		
	Toplam	576	4,48	0,50		
Öğretmenin kişisel özellikleri	9.SINIF-a	196	4,66	0,30	0,00	a-c a-d
	10.SINIF-b	79	4,78	0,26		
	11.SINIF-c	139	4,65	0,31		
	12.SINIF-d	162	4,65	0,29		
	Toplam	576	4,67	0,30		
Öğretmenin Sosyal Yönü	9.SINIF-a	196	4,76	0,35	0,51	
	10.SINIF-b	79	4,73	0,42		
	11.SINIF-c	139	4,74	0,34		
	12.SINIF-d	162	4,70	0,37		
	Toplam	576	4,74	0,36		
Mutlu okul puanı	9.SINIF-a	196	4,40	0,24	0,00	
	10.SINIF-b	79	4,61	0,28		
	11.SINIF-c	139	4,45	0,26		
	12.SINIF-d	162	4,42	0,23		
	Toplam	576	4,43	0,25		

Yapılan analizler sonucunda; okulun fiziksel imkanları boyutunda 9. Sınıf öğrencilerin verdikleri ortalama puanların ($\bar{X}=4,36$) diğer gruplara göre oldukça düşük olduğu gözlemlenmiştir. Okulun sosyal imkanları alt boyutunda, 11. Sınıf öğrencilerin ortalama boyut puanlarının ($\bar{X}=4,59$) diğer sınıflardaki öğrencilere göre oldukça yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Okul müdürünün kişisel özellikleri 10. Sınıf öğrencilerin diğer sınıflarda öğrenim gören öğrencilere göre daha yüksek ortalama boyut puanlarının olduğu görülmektedir.

Öğretmenin kişisel özellikleri boyutunda 10. Sınıf öğrencilerin diğer sınıflarda öğrenim gören öğrencilere göre daha yüksek ortalama boyut puanlarına sahip olduğu tespit edilmiştir.

Mutlu okul algısı boyutunda ise yine 10. Sınıf öğrencilerin diğer sınıflarda öğrenim gören öğrencilere göre daha yüksek ortalama boyut puanlarına sahip olduğu tespit edilmiştir.

10. sınıf öğrencilerin diğer gruplara göre okul müdürünün ve sınıf öğretmenin kişisel özelliklerinin mutlu okul algısı için diğer boyutlara göre daha önemli olduğunu düşündüklerini görülmüştür. 9. Sınıflar için okulun fiziksel imkanlarının mutlu okul algısı konusunda diğer boyutlara göre daha az etkisiz olduğunu düşünmekte iken, 11. Sınıf öğrencileri bu düşüncenin tam tersini yönde görüş bildirmişlerdir. Öğretmenin sosyal yönü, okul müdürünün mesleki özellikleri ve etkinlik alt boyutlarında ise sınıf değişkeni fark yaratmamıştır. Değişik sınıflara giden öğrencilerin verdikleri ortalama boyut puanlarının bir birlerinden oldukça farksız olduğu görülmektedir.

4.5. Öğrencilerin Okulları İle Boyut Puanları Arasındaki Farkın Araştırılması

Öğrencilerin sınıfları ile ortalama boyut puanları arasında farkı olup olmadığının araştırılması için yapılan varyans analizi sonucunda elde edilen sonuçlar özet şekilde aşağıdaki tabloda verildiği gibidir. Bu analizlere göre okulun fiziksel yapısı, okulun sosyal yapısı ve sosyal etkinlik boyutları, okul müdürünün kişisel özellikleri ve mesleki özellikleri, öğretmenin kişisel özellikleri ve mutlu okul algısı boyutlarında okulun programı fark yaratan bir değişken olarak tespit edilmiştir ($p<0,05$). Boyutlar ile öğrencilerin okul türü arasındaki farkın varyans analiz tablosu Tablo 7 de verilmiştir.

Tablo 7: Boyutlar ile Öğrencilerin Okul Türü Arasındaki Farkın Varyans Analizi Tablosu

	Okul Türü	n	Ortalama	Std. Sap.	P değeri	Tukey Testi
Okulun fiziksel imkanları	ANADOLU LİSESİ-a	237	4,49	0,41	0,000	a-c
	FEN LİSESİ-b	93	4,72	0,21		
	MESLEK LİSESİ-c	246	4,47	0,42		
	Toplam	576	4,52	0,40		
Okulun sosyal imkanları	ANADOLU LİSESİ-a	237	4,03	0,58	0,000	b-c
	FEN LİSESİ-b	93	3,75	0,28		
	MESLEK LİSESİ-c	246	4,04	0,56		
	Toplam	576	3,99	0,54		
Etkinlik	ANADOLU LİSESİ-a	237	4,05	0,53	0,000	a-b
	FEN LİSESİ-b	93	3,70	0,27		
	MESLEK LİSESİ-c	246	4,04	0,53		a-c
	Toplam	576	3,99	0,51		
Okul Müdürünün Mesleki Özellikleri	ANADOLU LİSESİ-a	237	4,61	0,34	0,000	a-c
	FEN LİSESİ-b	93	4,37	0,22		
	MESLEK LİSESİ-c	246	4,53	0,40		
	Toplam	576	4,54	0,36		
Okul Müdürünün Kişisel Özellikleri	ANADOLU LİSESİ-a	237	4,58	0,48	0,000	b-c
	FEN LİSESİ-b	93	4,22	0,26		
	MESLEK LİSESİ-c	246	4,48	0,55		
	Toplam	576	4,48	0,50		
Öğretmenin kişisel özellikleri	ANADOLU LİSESİ-a	237	4,71	0,27	0,001	a-b
	FEN LİSESİ-b	93	4,70	0,27		
	MESLEK LİSESİ-c	246	4,52	0,33		
	Toplam	576	4,67	0,30		
Öğretmenin Sosyal Yönü	ANADOLU LİSESİ-a	237	4,76	0,33	0,067	
	FEN LİSESİ-b	93	4,79	0,34		
	MESLEK LİSESİ-c	246	4,70	0,40		
	Toplam ANADOLU LİSESİ-a	237	4,47	0,27		
Mutlu okul puanı	FEN LİSESİ-b	93	4,34	0,10	0,000	
	MESLEK LİSESİ-c	246	4,42	0,27		
	Toplam	576	4,43	0,25		

(p<0,05)

Yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgular şöyledir;

Okulun fiziksel imkanları boyutunda; fen lisesi öğrencilerin ortalama boyut puanlarının ($\bar{X}=4,72$) diğer okullarda öğrenim gören öğrencilere göre oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Fen lisesi öğrencileri için mutlu okul algısında okulun fiziksel imkanların diğer gruplara göre daha önemli olduğu görülmektedir.

Okulun sosyal imkanları boyutunda; fen lisesi öğrencilerin ortalama boyut puanlarının ($\bar{X}=3,75$) diğer okullarda öğrenim gören öğrencilere göre oldukça düşük olduğu tespit edilmiştir. Fen lisesi öğrencileri için mutlu okul algısında okulun sosyal imkanların diğer gruplara göre daha az gerekli olduğunu düşündükleri görülmektedir.

Okul Müdürünün mesleki özellikleri boyutunda; fen lisesi öğrencilerin ortalama boyut puanlarının ($\bar{X}=4,37$) diğer okullarda öğrenim gören öğrencilere göre oldukça düşük olduğu tespit edilmiştir. Fen lisesi öğrencileri açısından okul müdürünün mesleki özelliklerinin diğer gruplara göre daha az gerekli olduğunu düşündükleri görülmektedir.

Okul müdürünün kişisel özellikleri boyutunda; fen lisesi öğrencilerin ortalama boyut puanlarının ($\bar{X}=4,22$) diğer okullarda öğrenim gören öğrencilere göre oldukça düşük olduğu tespit edilmiştir. Fen lisesi öğrencileri Okul müdürünün kişisel özelliklerinin diğer okullarda öğrenim gören öğrencilere göre daha az gerekli olduğunu düşündükleri tespit edilmiştir.

Öğretmenin kişisel özellikleri boyutunda; meslek lisesi öğrencilerin ortalama boyut puanlarının ($\bar{X}=4,52$) diğer okullarda öğrenim gören öğrencilere göre oldukça düşük olduğu görülmüştür. Meslek lisesi öğrencileri mutlu okul algısı için, öğretmenin kişisel özelliklerinin diğer okullarda öğrenim gören öğrencilere göre daha az gerekli olduğunu düşündükleri tespit edilmiştir.

4.8. Katılımcıların Maddelere Göre Ortalamaları

Katılımcıların maddelere göre ortalama değerleri ve standart sapmaya ilişkin verilerinin ele alındığı analizleri Tablo 8' de ele alınmıştır.

Tablo 8: Katılımcıların tüm maddelere göre ortalama değerleri

		Kesinlikle Katılıyor		Katılıyor		Kararsız		Katılmıyor		Kesinlikle Katılmıyor		Ortalama
		N	%	n	%	n	%	n	%	N	%	
1	Sınıfların mevcudu az olmalıdır.	297	51,6	200	34,7	55	9,5	13	2,3	11	1,9	4,31
2	Sınıflarda projeksiyon olmalıdır.	304	52,8	179	31,1	27	4,7	37	6,4	29	5	4,20
3	Sınıflarda klima olmalıdır.	363	63	130	22,6	54	9,4	16	2,8	13	2,3	4,41
4	Okulum temiz olmalıdır.	470	81,6	90	15,6	15	2,6	0	0	1	0,2	4,78
5	Teneffüslerde okulumun bahçe duvarının dışına çıkışlar serbest olmalıdır.	188	32,6	73	12,7	96	16,7	96	16,7	123	21,4	3,18
6	Okullarda öğrencilerin dinlenebileceği özel odalar olmalıdır.	343	59,5	124	21,5	63	10,9	20	3,5	26	4,5	4,23
7	Okullarda laboratuvarlarda, malzemeler yeterli olmalıdır.	446	77,4	110	19,1	13	2,3	3	0,5	4	0,7	4,72
8	Okullarda etkinlik, konferans, müzik, dans, test çözme, okuma salonları gibi odalar olmalıdır.	375	65,1	123	21,4	54	9,4	12	2,1	12	2,1	4,45
9	Kıyafet serbest olmalıdır.	248	43,1	77	13,4	124	21,5	51	8,9	76	13,2	3,64
10	Kapalı spor salonu olmalıdır.	341	59,2	178	3,9	33	5,7	8	1,4	16	2,8	4,46
11	Okul bahçesinde ağaçlar ve çiçekler olmalıdır.	416	72,2	114	19,8	31	5,4	4	0,7	11	1,9	4,59
12	Sınıflar daha büyük ve ferah olmalıdır.	433	75,2	100	17,4	34	5,9	5	0,9	4	0,7	4,65
13	Okulda büyük kütüphane olmalıdır.	430	74,7	109	18,9	26	4,5	7	1,2	4	0,7	4,65
14	Resim ve müzik gibi derslerin saati artırılmalıdır.	197	34,2	77	13,4	186	32,3	56	9,7	60	10,4	3,51
15	Okulun boya rengine öğrenciler karar vermemelidir.	214	37,2	120	20,8	119	20,7	63	10,9	60	10,4	3,63
16	Okulun duvarları rengarenk olmalıdır.	163	28,3	99	17,2	135	23,4	87	15,1	92	16	3,26
17	Öğrenciler için şahsi dolaplar olmalıdır.	450	78,1	79	13,7	31	5,4	10	1,7	6	1	4,66
18	Bahçelere dinlenmek için banklar konulmalıdır.	455	79	92	16	24	4,2	1	0,2	4	0,7	4,72
19	Okulun boyasını öğrenciler yapmalıdır.	91	15,8	57	9,9	89	15,5	98	17	241	41,8	2,40
20	Telefon kullanımı teneffüslerde serbest olmalıdır.	334	58	49	8,5	76	13,2	45	7,8	72	12,5	3,91
21	Okulumda kültürel faaliyetler artırılmalıdır.	345	59,9	112	19,4	91	15,8	8	1,4	20	3,5	4,30
22	Öğrencilerin istediği eğlenceli faaliyetler olmalıdır.	478	83	79	13,7	16	2,8	3	0,5	0	0	4,79
23	Okulum bizleri gezilere götürmemelidir.	411	71,4	83	14,4	75	13	2	0,3	5	0,9	4,55
24	Hangi dersi istiyorsam onu seçebilmeliyim.	375	65,1	109	18,9	56	9,7	20	3,5	16	2,8	4,40
25	Öğrencilerin sorunlarıyla ilgilenmemelidir.	439	76,2	112	19,4	16	2,8	2	0,3	7	1,2	4,69
26	Öğrencilere karşı duyarlı/anlayışlı olmalıdır.	464	80,6	101	17,5	10	1,7	1	0,2	0	0	4,78
27	Aşırı disiplinli olmamalıdır.	288	50	111	19,3	110	19,1	27	4,7	40	6,9	4,00
28	Öğrencilere değer vermemelidir.	487	84,5	75	13	11	1,9	0	0	3	0,5	4,81
29	Güler yüzlü olmalıdır.	472	81,9	73	12,7	19	3,3	8	1,4	4	0,7	4,73
30	Adil olmalıdır.	525	91,1	42	7,3	7	1,2	1	0,2	1	0,2	4,89
31	Bizimle oyun oynamalı yeri geldiğinde şakalaşmalıdır.	373	64,8	116	20,1	58	10,1	6	1	23	4	4,40
32	Disiplinli olmalıdır.	253	43,9	125	21,7	119	20,7	34	5,9	45	7,8	3,88
33	Empati kurabilmelidir.	435	75,5	109	18,9	22	3,8	4	0,7	6	1	4,67
34	Başarıyı ödüllendirmelidir.	456	79,2	88	15,3	26	4,5	2	0,3	4	0,7	4,71
35	Okulla ilgili karar alırken öğrencilere danışmalıdır.	379	65,8	109	18,9	76	13,2	8	1,4	4	0,7	4,47
36	Derslere girerek öğretimi takip etmemelidir.	287	49,8	130	22,6	108	18,8	27	4,7	24	4,2	4,09
37	Ders saatlerinde okulda olmalıdır.	337	58,5	99	17,2	108	18,8	12	2,1	20	3,5	4,25
38	Öğrencileri okula sıındırarak faaliyetler yapmalıdır.	464	80,6	87	15,1	14	2,4	6	1	5	0,9	4,73
39	Sosyal aktivitelerde öğrencilere ortam sağlanmalıdır.	448	77,8	82	14,2	30	5,2	6	1	10	1,7	4,65
40	Empati yapmalı kendilerini bizlerin yerine koymalıdır.	479	83,2	76	13,2	14	2,4	5	0,9	2	0,3	4,77
41	Öğrenciyle bir arkadaş gibi olmalıdırlar.	426	74	93	16,1	35	6,1	13	2,3	9	1,6	4,58

42	Güler yüzlü olmalıdırlar.	497	86,3	64	11,1	14	2,4	1	0,2	0	0	4,83
43	Derste farklı aktiviteler yapıp, dersi eğlenceli işlemelidirler.	462	80,2	98	17	7	1,2	1	0,2	8	1,4	4,74
44	Öğrencilerle etkileşiminde samimi olmalıdır.	454	78,8	103	17,9	18	3,1	1	0,2	0	0	4,75
45	Öğrencilerine karşı hoşgörülü olmalıdır.	481	83,5	86	14,9	7	1,2	2	0,3	0	0	4,81
46	Sorunlarımı öğretmenlerime rahatça anlatmak isterim.	445	77,3	92	16	27	4,7	4	0,7	8	1,4	4,67
47	Her öğrenciye karşı adaletli davranmalıdırlar.	515	89,4	52	9	8	1,4	1	0,2	0	0	4,87
48	Öğrencilerin derse katılımını sağlamalı, dersi sevdirmelidirler.	472	81,9	78	13,5	7	1,2	14	2,4	5	0,9	4,73
49	Alanında uzman olmalıdırlar.	417	72,4	118	20,5	32	5,6	2	0,3	7	1,2	4,62
50	Dersler anlaşılmadığında özel ders anlatılmalıdır.	280	48,5	139	24,1	102	17,7	22	3,8	33	5,7	4,06
51	Öğrencilere seviyelerinden yüksek ödevler vermemelidirler.	433	75,2	90	15,6	27	4,7	12	2,1	14	2,4	4,59
52	Kendini yenileyen ve geliştiren öğretmenler olmalıdırlar.	473	82,1	65	11,3	26	4,5	4	0,7	8	1,4	4,72
53	Sosyal geziler düzenlemelidirler.	473	82,1	88	15,3	12	2,1	1	0,2	2	0,3	4,78
54	Öğrencilerin problemleriyle ilgilenmelidirler.	479	83,2	76	13,2	15	2,6	0	0	6	1	4,77
55	Başarısız öğrenciyi dışlamamalı ona destek olmalıdırlar.	487	84,5	71	12,3	4	0,7	0	0	14	2,4	4,76
56	Öğrenciye hayati öğretmelidir.	482	83,7	84	14,6	7	1,2	3	0,5	0	0	4,81
57	Kapasitemizin üzerinde beklentiye girmemelidirler.	405	70,3	121	21	29	5	12	2,1	9	1,6	4,56

Ortalamaları “Kesinlikle katılmıyorum” düzeyinde olan maddeler;

Ortalamaları 1,00-1,80 arasında olan maddeler tablomuzda gözükmemektedir.

Ortalamaları “katılmıyorum” düzeyinde olan maddeler;

Ortalamaları 1,81-2,60 arasında 19. maddesinin olduğu gözükmemektedir. Bu madde “ Okulun boyasını öğrenciler yapmalıdır” maddesidir. Katılımcılar okulun boyasını öğrencilerin yapmalarından hoşnut olmamaktadırlar. Okulun mutlu okul olması için okulun boyasını yaparken, öğrenciler dışında, değişik yollar izleyerek okulun boyası yaptırılmalıdır.

Ortalamaları “Kararsızım” düzeyinde olan maddeler;

Ortalamaları 2,61-3,40 arasında 5. ve 16. maddelerinin olduğu gözükmemektedir. 5. madde “Teneffüslerde okulumun bahçe duvarının dışına çıkışlar serbest olmalıdır.” maddesidir. 16. madde “Okulun duvarları rengarenk olmalıdır.” maddesidir. Bu maddelerde öğrencilerin kararsız kaldıkları gözükmemektedir.

Ortalamaları “katılıyorum” düzeyinde olan maddeler:

Ortalamaları 3,41-4,20 arasında 9. , 20. , 32. , 36. maddeleridir. Bu maddeler olumlu manada görüş almışlardır. Okulların, mutlu okul olmaları için bu maddelere uymalarının gerektiği gözükmemektedir.

Ortalamaları “Kesinlikle katılıyorum” düzeyinde olan maddeler:

Ortalamaları 4,21 – 5 arasında 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 33, 34, 35, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57. maddeleridir. Bu maddeler tamamen olumlu manada görüş almışlardır. Okulların, mutlu okul olmaları için bu maddelere uymalarının gerektiği gözükmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde araştırma bulgularına dayalı olarak ulaşılan genel sonuçlara ve önerilere yer verilmiştir.

5.1. SONUÇLAR

Öğrencilerin okula sevecek ve koşarak gittikleri, okul müdürünün ve öğretmenlerin onları sevinçle karşıladıkları yeri “mutlu okul” olarak tanımlayabiliriz. Araştırmada öğrencilerin mutlu olacakları okulu ölçek maddeleri seçmeleri istenmiş ve çalışmanın sonunda, öğrencilerinin gittiklerinde mutlu olacakları bir okul tanımlanmaya çalışılmıştır. İnsanlar mutlu olmak isterler ve mutlu oldukları zaman hayata daha çok tutunur, insan ilişkilerinde daha iyi olurlar (Döş,2013:279). Başarının yakalanmasında öğrencinin kendi yetenekleri, zekâsı ne kadar etkiliyse, okulu, öğretmenleri ve çevresi de o kadar etkilidir. Okul ortamı, öğretmenin tutum ve davranışları, yöneticinin öğrenciye karşı tutumunun iyi olması öğrencinin okula gelip giderken huzurlu ve mutlu olmasını ve dolayısıyla başarıyı artıracaktır. Bu durum, okulun öğrenci üzerindeki etkisinin ne kadar büyük olduğunu göstermektedir.

Okullar öğrenciler tarafından “mutlu okul” olarak kabul görürse, öğrencilerini daha iyi yetiştireceklerdir. Çalışma sonucunda ortaya konulan sonuçlar alt başlıklar altında aşağıda ele alınmıştır. Okulda mutluluğun nasıl artırılması ve bu hususta öğretmene ve okul müdürüne düşen görevlerin neler olduğuna ilişkin bulgulardan aktarılmıştır. Şimdi bunlar kısaca özetlenecektir:

5.1.1. Öğrencilerin Mutlu Okul Algısına İlişkin Sonuçlar

Yapılan analizlerden sonra öğrencilerin mutlu okul algısını en çok etkileyen faktörün öğretmenlerin sosyal yönü ve kişilik özelliklerinin olduğu tespit edilmiştir. Okulun fiziksel yapısı, okulun sosyal yapısı ve etkinlilerin mutlu okul algısı konusunda diğer faktörlere göre en düşük etkiye sahip oldukları görülmüştür.

Döş,(2013:279) Yaptığı çalışmada; benzer sonuca ulaşmış ülkemizdeki eğitim kurumlarının geneline bakıldığında fiziki imkânların yetersiz olduğu, etkinlik ve eğitsel faaliyetler için mekân darlığı çekildiği görülmektedir. Öğrenciler modern çağın gereklerine göre yaşamak ve davranmak istemekte, okulun dışındaki güzelliklerin okullarında da olmasını beklemektedirler. Geniş, ferah dersliklerin, güzel bir bahçenin, serbest kılık kıyafet uygulamasının olması, insan ilişkilerinin daha sıcak olması istenen bir durum olarak ifade edilmiştir. Okul müdürünün mutlu okul oluşturmada çok büyük etkisi olabilir. Öğrenciler mutlu okulda müdürün kendileriyle iletişim halinde olmasını, konuşmasını, şakalaşmasını beklemektedirler. Benzer şekilde Recepoğlu (2008) okul müdürünün mizah duygusunun okul iklimini olumlu etkilediğini, işbirliği, dostluk, iyi niyeti ve iletişimi artırdığını ifade etmektedir. Öğrenci başarısında da okul müdürünün rolü ve görevleri vardır. Bu noktada okul müdürünün öğrencilerin başarısı için çaba göstermesi beklenmektedir (Balcı, 2007; Özmen ve Batmaz, 2006; Şişman, 2011). Fakat genel anlamda okul idarecilerinin öğrencilere karşı babacan bir tavır yerine, otoriter bir tavır sergiledikleri söylenebilir. “Bu kadar çok öğrenciyle ancak disiplin uygulamakla başa çıkabiliriz, ipin ucunu kaçırdık mı, düzeni tekrar sağlayamayız” mantığının okul yönetiminde daha hakim olduğu söylenebilir (Döş,2013:279).

Öğrencilerin, öğretmenlerden beklentileri, kendilerine rehberlik yapmaları, problemlerini çözmelerine yardımcı olmaları, yol göstermeleri ve onları güdülemeleridir. Rehberlik hizmetlerinin öğretmen-öğrenci arasında işbirliği sağlayarak verimliliğin, olumlu ilişkilerin ve okula bağlılığın artması açısından olumlu etkileri olduğu ifade edilmektedir (Can, 2004; Demirel, 2010:53; Özbesler ve Duyan, 2009; Özer, Gençtanırım ve Ergene, 2011:313). Öğrencilerin öğretmenlerinden bir diğer beklentileri, kendileriyle ilgilenmeleri ve iletişim kurmalarıdır. Benzer bulguyu Telli, Brok ve Çakıroğlu (2008:125) da belirtmiştir. Yine öğrenciler, öğretmenlerin farklı metotlarla ders anlatmalarını ve öğrencileri derse katmalarını beklemektedirler. Fakat öğretmenler genel olarak düz anlatım ve soru-cevap yöntemlerini kullanmaktadır (Temizöz ve Özgün Koca, 2008). Eğitsel etkinliklerin gerçekleştirilmesine hizmet edebilecek bir sınıf düzeninin oluşturulması, sınıf yönetimi becerilerinde öğretmenlerin kendilerini geliştirmesi beklenmektedir (Dede ve Elçin, 2008; Ekinci ve Burgaz, 2009:109). Okul ortamında öğretmenlerden beklenen sadece ders anlatıp, kendisine verilen görevleri yapmak olmamalıdır. Bunlara ek olarak öğrencilere yakın, dertlerine ortak olmak gerekmektedir. Öğretmenler, öğrencilerle ders dışında da seviyeli iletişim

ve etkileşim içerisinde onların ihtiyaçlarının karşılanmasına yardımcı olabilirler (Döş,2013:279).

Mutlu okullarda öğrenciler, kendilerini ilgilendiren konularda karara katılır ve sorumluluk alırlar. Bu da eğitim sürecinde etkin rol almak anlamına gelir. Öğrenciler, mümkün olduğu kadar okul yaşamının çeşitli yönlerine katılır, okul yaşamının ve öğrenmenin iyileştirilmesi konusunda sorumluluk almaya, öneri geliştirmeye teşvik edilirler.

Öğrencilerin de kendilerinden beklenen davranışların ve görevlerin farkında oldukları söylenebilir. Onlar ne yapmaları gerektiğini bilmektedirler; fakat bazen gençliğin verdiği heyecandan veya duygusallıktan kaynaklı yaramazlıklar yapabilmekte, derslerine gerekli titizliği gösterememektedirler. Okullar, öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayabildiği derecede öğrenciler de kendilerinden beklenen görev ve davranışları ortaya koyabileceklerdir (Döş,2013:279). Aydoğdu (2008) çalışmasında katılımcılar tarafından ideal okulun işlevinin bilgi vermek ve bunun yanında eğlendirmek, güven vermek ve yeni nesli yetiştirmek olarak algılandığı ortaya çıkmıştır.

Okulların varlık amacı öğrencilerdir. Yapılan tüm yatırımlar ve faaliyetler, onların topluma faydalı ve kendilerine yeten bireyler olması amacıyla. Bu amaçları gerçekleştirmek, mutlu okullar aracılığıyla daha rahat ve kolay sağlanabilir. Çalışma sonunda mutlu okulun gerçekleştirilebileceği, gerçekçi ve yapılabilir bulgularla ortaya konulmaya çalışılmıştır (Döş,2013:279).

Öğrenci ve öğretmenlerinin mutlu okul kavramı ile ilgili olarak verdikleri cevaplar incelendiğinde okulu mutluluk ve heyecan veren bir yer olarak görmek istedikleri ortaya çıkmıştır. Öğrenciler, öğretmenlere oranla okulu daha fazla bilgi ve aydınlanma yeri olarak görmek istemişler.

Yapmış olduğum bu çalışmada yukarıda örnek gösterilen çalışmalara paralel sonuçlar çıkmıştır. Öğrencilerin mutlu okulda okumak istedikleri, öğretmenlerin azda olsa kendilerini anlamaları ve kendilerine daha çok yardımcı olmalarını istemektedirler. Okul, öğretmen, okul müdürü ve öğrenci işbirliği içerisinde okulun faaliyetlerine devam etmesi öğrencileri daha çok mutlu etmesi yapılan çalışmada ortaya çıkmaktadır. Ayrıca rehberlik çalışmalarının öğrencileri mutlu edeceği öğrenciler tarafından istenmektedir. Okulun fiziksel yapısı, okulun sosyal yapısı ve sosyal etkinlik boyutları, okul müdürünün kişisel özellikleri ve mesleki özellikleri, öğretmenin kişisel özellikleri ve

mutlu okul algısı boyutlarında okulun programı fark yaratan bir değişken olarak tespit edilmiştir

5.1.2. Öğrencilerin Cinsiyet, Sınıf Düzeyi, Okul Farkı Boyutuna İlişkin Sonuçlar

Okulun sosyal imkân alt boyutunda erkek öğrencilerin verdikleri ortalama boyut puanlarının kız öğrencilere göre yüksek olduğu, öğretmenin kişisel özellikleri alt boyutunda ise kız öğrencilerin ortalama boyut puanlarının erkek öğrencilere göre yüksek olduğu görülmüştür.

Okulun fiziksel imkânları boyutunda 9. Sınıf öğrencilerin verdikleri ortalama puanların diğer gruplara göre oldukça yüksek, okulun sosyal imkanları alt boyutunda, 11. Sınıf öğrencilerin ortalama boyut puanlarının diğer sınıflardaki öğrencilere göre oldukça yüksek, okul müdürünün kişisel özellikleri 10. Sınıf öğrencilerin diğer sınıflarda öğrenim gören öğrencilere göre daha yüksek, öğretmenin kişisel özellikleri boyutunda 10. Sınıf öğrencilerin diğer sınıflarda öğrenim gören öğrencilere göre daha yüksek ortalama boyut puanlarına sahip olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca mutlu okul algısı boyutunda ise yine 10. Sınıf öğrencilerin diğer sınıflarda öğrenim gören öğrencilere göre daha yüksek ortalama boyut puanlarına sahip olduğu tespit edilmiştir.

Okulun fiziksel imkanları boyutunda; fen lisesi öğrencilerin ortalama boyut puanlarının diğer okullarda öğrenim gören öğrencilere göre oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Fen lisesi öğrencileri için mutlu okul algısında okulun fiziksel imkanların diğer gruplara göre daha önemli olduğu görülmektedir.

Okul türüne göre; Fen lisesi öğrencileri için mutlu okul algısında okulun sosyal imkanların diğer gruplara göre daha az gerekli olduğunu düşündükleri görülmektedir. Fen lisesi öğrencileri açısından okul müdürünün mesleki özelliklerinin diğer gruplara göre daha az gerekli olduğunu düşündükleri görülmektedir. Fen lisesi öğrencileri Okul müdürünün kişisel özelliklerinin diğer okullarda öğrenim gören öğrencilere göre daha az gerekli olduğunu düşündükleri tespit edilmiştir. Meslek lisesi öğrencileri mutlu okul algısı için, öğretmenin kişisel özelliklerinin diğer okullarda öğrenim gören öğrencilere göre daha az gerekli olduğunu düşündükleri tespit edilmiştir. Mutlu okul boyutunda fen lisesi öğrencilerin ortalama boyut puanlarının diğer gruplara göre daha yüksek olarak tespit edildiği görülmektedir.

Reagrasyon Modeline göre mutlu okul algısı için en önemli konu öğretmenlerin kişisel özellikleri olarak tespit edilmiştir. Okulun sosyal imkanları ve müdürün mesleki özellikleri de mutlu okul algısını etkileyen diğer önemli özellikler arasında yer almaktadır. Mutlu okul algısını en az etkileyen faktör ise öğretmenin sosyal özellikleri olarak tespit edilmiştir.

Döş, (2013:279) Eğitim-öğretimin gerçekleştirildiği okul binaları, sınıf, fiziki yapı öğrenci öğrenmesi açısından çok önemlidir. Günümüzde okul binalarının öğrencilerin istek ve arzularını tam anlamıyla karşılamadığı söylenebilir. Bu konuda Dinç ve Onat (2002:54) yapmış oldukları çalışmada okulların kullanıcı istek ve ihtiyaçlarının mevcut kullanımları da irdeleyerek değerlendirilmesini önermişlerdir. Kıldan (2007:508) sınıflardaki öğrenci sayısına değinmiş, ideal ölçütlerde olmasının kişiler arası ilişkilerde önemli olduğunu vurgulamıştır.

Bu çalışmada ayrıca öğretmen ve öğrenciler tarafından okulun daha iyi fiziki koşullara sahip olması, teknolojinin daha fazla kullanımına ihtiyaç duyulduğu, spor salonu gibi sosyal aktivitelere müsait yerlerin olması, öğrencilere ait özel odaların olması, okulda öğrencilerin söz sahibi olması, adil olunması, gezilerin olması, empati kurulması konusunda bir istek vardır. TÜSİAD (1995, s. 68-73) raporunda sunulmuş okul yapıları ve donatım yetersizliği eğitimde kalitenin düşmesine neden olan ayrı bir etken olduğu belirlenmiş, eğitim araçlarının bilim ve teknolojinin gerisinde kaldığı görülmüştür. Bu sonuca paralel olarak Aydoğdu (2008) çalışmasında da katılımcılar okulun daha iyi fiziksel koşullara sahip, teknolojik açıdan da yeterli donanım içeren, spor salonu, laboratuvar gibi olanaklara sahip olmasını istemektedirler.

5.2. ÖNERİLER

Çalışma sonucunda aşağıdaki önerilerde bulunulabilir.

- 1- Okulun ve sınıfların dizaynı oluşturulurken öğrencilerin görüşleri dikkate alınmalıdır.
- 2- Okullarda öğrencilerin mutluluğunu artıracak fiziki koşullar sağlanmalıdır.
- 3- Okullarda öğrencilerin sosyal aktivitelerini arttıracak olanaklar sağlanmalıdır.
- 4- Bu çalışmada, öğrenci merkezli müfredat hazırlanırken, öğrencilerin okulun en önemli ögesi olarak istekleri göz önünde bulundurulmalı ve eğitimde hızlı

değişimlerin yaşandığı bu dönemde, öğrenci istekleri de belli aralıklarla yapılan bu tür çalışmalarla yeniden belirlenmelidir.

- 5- Bu çalışmada katılımcıların okul algılarını ortaya çıkartmada nicel çalışma yöntemi kullanılmıştır. İleriki çalışmalarda, okul algısını ortaya çıkartmada nitel çalışmalarla desteklenebilir.
- 6- Bu çalışmada katılımcılar olarak öğretmen, öğrenciler ve okul müdürleri seçilmiştir. Ancak, ileriki çalışmalarda okulun diğer aktörleri olan okul velilerinin, üst yöneticilerin de görüşlerinin katıldığı bir araştırma yapılabilir.
- 7- Bu çalışmaya ortaöğretim kurumlarındaki öğrenci, öğretmenler ve okul müdürleri dâhil edilmiştir. İleriki çalışmalarda, ilköğretim öğrencilerinin de katılımıyla gerçekleşecek bir araştırma yapılabilir.

KAYNAKÇA

1. Açıkalın, A. (1994)Toplumsal Kurumsal ve Teknik Yönleriyle Okul Yöneticiliği Ankara: Pegem Yayıncılık.
2. Akcan, İ. (2001). “Ailenin İlköğretimde, Öğrenci Başarısına Etkisi”. Sakarya: Sakarya Üniversitesi. SBE. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
3. Aksu, Ö. V. Demirel, Ö. ve Bektaş, N. (2011). Trabzon Kenti İlköğretim Okul Bahçelerinde Donatı Elemanları Üzerine Bir Araştırma. İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi, 1(3), 243-254.
4. Akyüz, H. (1991). Eğitim Sosyolojisinin Temel Kavram ve Alanları Üzerine Bir Araştırma. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
5. Arı, R. ve Deniz, E. (2008). Sınıf yönetimi. Ankara: Maya Akademi.
6. Aydın, M. (2002b). “Eğitim ve Okul Yönetimi”. Eğitim Kurumları Yönetici Adaylarının Eğitim Yönetimi Ders Notları. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
7. Aydın, S. (1994). Eğitime Farklı Bir Bakış. İzmir: T.Ö.V Yayınları.
8. Aydoğdu, E.(2008). İlköğretim Okullarındaki Öğrenci ve Öğretmenlerin Sahip Oldukları Okul Algıları İle İdeal Okul Algılarının Metaforlar (Mecazlar) Yardımıyla Analizi, (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Eskişehir.
9. Aytaç, Tufan. (2000) Okul Merkezli Toplum Nobel Yayınları.
10. Bağdatlı, A.: “Değişen İlköğretim Programlarındaki 4. Sınıf Fen ve Teknoloji Dersinin Taslak Öğretim Programının, Öğrenci Başarısına Etkisi ve Sınıf Öğretmenlerinin Programa İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay, Türkiye, (2005) 13.
11. Balcı, A. (2007). Etkili Okul, Okul Geliştirme Kuram Uygulama ve Araştırma (4. Baskı). Ankara:PegemA Yayıncılık.
12. Balcı, A. (1996). “Etkili Okul ve Türkiye’de Uygulanabilirliği”. Ankara: Yeni Türkiye Dergisi. Eğitim Özel Sayısı. Yıl:2. S:7.
13. Balcı, A. (Ayşe), “Okul ile ilgili mecazlar (metafor): Seçilmiş dört okulda öğrencilerin, öğretmenlerin ve velilerin okul algıları”, 1999.
14. Balcı, A., Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler. Pegema Yay. Ankara, 2007.

15. Baş, T., Anket, Seçkin Yay. 1. Baskı, Ankara, 2001.
16. Basar, H. (1999). Sınıf Yönetimi. İstanbul: MEB Yay. Öğretmen Dizisi No:200
17. Başaran, İ. E. (1996). Eğitim Yönetimi, Yargıcı Matbaası, 5. Baskı, Ankara.
18. Başaran, İ. E.: “Eğitime Giriş”, Gül Yayınevi, Ankara, Türkiye,(1992) 17.
19. Başaran, İ.E. 1993 Eğitim Yönetimi Ankara: Kadioğlu Matbaası.
20. Baştepe, İ. (2002). “Normal ve Taşımali Eğitim Yapan Resmi İlköğretim Okul Yönetici, Öğretmen ve Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Okul (Örgütsel) Etkililik Algıları”
21. Malatya: İnönü Üniversitesi. SBE. (Yayınlanmamış Doktora Tezi)
22. Binbaşıoğlu, C.: “Genel Öğretim Bilgisi-Öğretimin İlke, Yöntem ve Teknikler”, Kadioğlu Matbaası, Ankara, Türkiye, (1981)
23. Binbaşıoğlu, C. (1993). “Etkili Okul Kavramı ve Buna Etki Eden Bazı Etkenler”. Ankara: Çağdaş Eğitim Dergisi. S:185.
24. Binbaşıoğlu, C.: “Eğitim Psikolojisi”, Yargıcı Matbaası, Ankara, Türkiye, (1995) 18.
25. Bursalıoğlu, Z. (1991). “Eğitimde Yenileşme ve Demokratik Liderlik”. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi. Cilt:24, Sayı:2, Ankara: s. 669-674.
26. Bursalıoğlu, Z. (1982). Okul yönetiminde yeni davranış (6.baskı). Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
27. Bursalıoğlu ,Ziya, 2010 Okul Yönetiminde Yeni Yapı Ve Davranış Pegem Yayınları,Ankara
28. Bursalıoğlu, Z. (1998). Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış. Ankara: Pegem Yayınları.
29. Büyüköztürk, Ş., Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı, Pegema Yay. 8. Baskı, Ankara, 2007.
30. Cafoğlu, Z. (2007). Sınıf yönetimi. Ankara: Grafiker Yayınları.
31. Can, N. (2004). Öğretmenlerin Geliştirilmesi ve Etkili Öğretmen Davranışları. E. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1 (16), 103-120.
32. Celep, Cevat 2000 Eğitimde Örgütsel Adanma ve Öğretmenler Ankara: Anı Yayıncılık.
33. Cerit, Y., “Öğrenci, Öğretmen ve Yöneticilerin Müdür Kavramı ile İlgili Metaforlara İlişkin Görüşleri”, Eğitim ve Bilim, C:33, S:147, 2006, ss:3-12.

34. Cerit, Y., “Öğretmen Kavramı İle İlgili Metaforlara İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve Yöneticilerin Görüşleri”, Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, C: 6, S:4, 2008, ss:693-712.
35. Çağlayan, A.: “Eğitimde Yönetim-Yönetimde Kalite”, Bilge Yayınları, Ankara, Türkiye, (2003) 13-14.
36. Çelik, V. (2002). Okul Kültürü ve Yönetimi (3. baskı). Ankara: PegemA Yayıncılık.
37. Çelikkaya, H.: “Eğitime Giriş (Pedagojik Formasyon Amaçlı)”, Alfa Yayıncılık, İstanbul, Türkiye, (1997) 20.
38. Çelikten, M. (2004). Bir Okul Müdürünün Günlüğü. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 14(1),123-135.
39. Dede, Ö. ve Elçin, A. E. (2008). Lise Öğrencilerinin ve Biyoloji Öğretmenlerinin Biyoloji Alanındaki Yeni Gelişmelerden Haberdar Olmasında Basının Rolü. Eğitim ve Bilim, 33(148), 113-127
40. Demir, C. E. (2007). Metaphors as a reflection of middle school students' perception of school: A cross cultural analysis. Educational Research and Evaluation, 13(2), 89-107.
41. Demirel,Ö.: “Eğitimde Yeni Anlayışlar”, Yeni Türkiye Dergisi, 7, (1996) 47-52.
42. Demirel, Ö.: “Planlamadan Değerlendirmeye Öğretme Sanat”, PegemA Yayıncılık, Ankara, Türkiye, (2003
43. Demirel, M. (2010). İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sınıf Rehberlik Programının Değerlendirilmesi. Eğitim ve Bilim, 35 (156), 45-60.
44. Dinç, P. Ve Onat, E. (2002). Bir İlköğretim Yapısının Bina Programı ve Tasarımı Bağlamında Değerlendirilmesi. Gazi Üniversitesi Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi Dergisi, 17(3), 35-55.
45. Dinççağ, A., Zihinsizsiniz, İstanbul, 2009
46. Döş, İ. (2011). Ortaöğretim Öğrencilerinin Başarısızlık Nedenlerine İlişkin Öğretmen Görüşleri. Milli Eğitim, 190, 72-91.
47. Döş, İ. (2011).Okul Paydaşlarının Metaforlar Yardımıyla Okul Örgütlerini Algılama Biçimlerinin Değerlendirilmesi.Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ, Türkiye.

48. Döş, İ. (2013). “Mutlu Okul”.Eğitim ve Bilim Dergisi. Cilt:38, Sayı:170, s.268-282.
49. Elmacıoğlu, T., Hayatın Bütününde Başarı, İstanbul, 2004.
50. Ekinci, E. ve Burgaz, B. (2009). İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Öğretmen ve Okuldan Kaynaklanan Nedenleri. Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 22, 91-111.
51. Erden ,Münire, 2011, Eğitim Bilimlerine Giriş Arkadaş Yayınevi
52. Erdogan, İ. (2001). “Eğitimde Yeni Yönelimler”, Öğretmenlik Meslegine Giriş. Ankara: Pegam Yay. (Editör:Özcan Demirel-Zeki Kaya).
53. Ergün, M.; Ergezer, B.: “Öğretmenlik Mesleğine Giriş”, Ocak Yayınları, Ankara, Türkiye, (1999).
54. Ergün, A. (2009). “İlköğretim okulu 6, 7 ,8. sınıf öğrencilerinin mutlu öğretmen algıları”, İstanbul.
55. Ergün, T. ve Polatoğlu, A. (1988). Kamu yönetimine giriş. Ankara: Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, Olgaç Matbaası.
56. Ertürk, S.: “Eğitimde Program Geliştirme”, Yelkentepe Yayınları, Ankara, Türkiye, (1994) 11-12.
57. Esme, İ.; “İlk ve Ortaöğretimde Araştırma Teknikleri ve Proje”, Marmara Üniversitesi Yayınları, İstanbul, Türkiye, (2004) 117-132.
58. Fidan, N.; Erden, M.: “Eğitime Giriş”, Alkım Yayınevi, İstanbul, Türkiye, (1998) 9-182.
59. Fidan, N.: “Okulda Öğrenme-Öğretme”, Alkım Yayıncılık, Ankara, Türkiye, (2003) 102-210.
60. Fromm, E., Erdem ve Mutluluk(Çev.A.Yörükan)1995
61. Fromm, E., Kendini Savunan İnsan(Çev. D.Yüzer) İzmir, 2005.
62. Gözübüyük, Ş. (1983). Yönetim Hukuku. Ankara: Sevinç Matbaası.
63. Güngör, İ.: “Öğrenmeyi Öğrenme Eğitiminin Lise Birinci Sınıf Öğrencilerinin Matematik İle Türk Dili ve Edebiyatı Dersleri Sınav Başarısına Etkisi (Kayseri İli Örneği)”, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, Türkiye, (2006) 9.

64. Güzel, H., Özdöl, M. F. Ve Oral, İ. (2010). Öğretmen Profillerinin Öğrenci Motivasyonuna Etkisi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 24, 241-253.
65. Hesapçioğlu, M.: “Öğretim İlke ve Yöntemleri- Eğitim Programları ve Öğretim”, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, Türkiye, Beşinci Basım, (1998) 33.
66. Hoy, W. K. ve Sweetland, S. R., “Designing Better Schools: The Meaning and Measure of Enabling School Structures”, Educational Administration Quarterly, C:37, S:3, 2001, ss:296-321.
67. Işılak, Hatice 2008 Kara Tahtayı Asmak İstanbul: Edam Eğitim Kitaplığı.
68. İnbar, D. E., “The Free Educational Prison: Metaphors and Images”, Educational Research Volume, C:38, S:1, 1996, ss:77-92.
69. Kalaycı, Ş. (Editör), SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, Asil Yay., 5. Baskı, Ankara, 2010.
70. Karakuş, U.: “Coğrafya’da İklim Konularının Öğretiminde Deney Yönteminin Öğrenci Başarı Düzeyine Etkisil, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye, (2006) 4-5.
71. Karaküçük, S. (2010). Okul Rehberlik Servislerinin Fiziksel /Mekânsal Koşullarının İncelenmesi (Rehber Öğretmenlerin Mekânsal Algıları Bağlamında). Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 28, 421-440.
72. Karasar, N. (2004). Bilimsel araştırma yöntemi. Ankara: Nobel.
73. Karasolak, K.(2009). “Mimari özellikleri farklı ilköğretim okullarındaki öğrenci ve öğretmenlerin okullarının bina ve bahçeleri hakkındaki görüşlerinin incelenmesi”.Adana.
74. Kemiksiz, Z. (2002). “Öğrenciler Tarafından Daha Çok Sevilecek Bir Okulun Özellikleri”. Ankara: Hacettepe Üni. SBE. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
75. Kesici, Ş. (2007). Şube Rehber Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre 6., 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Rehberlik ve Danışma İhtiyaçları. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 17, 365-385.
76. Kıldan, A. O. (2007). Okul Öncesi Eğitim Ortamları. Kastamonu Eğitim Dergisi, 15 (2), 501-510.

77. Kıran, H. (2005). Etkili sınıf yönetimi. Ankara: Anı Yayıncılık.
78. Köknel, Ö. “İnsanı Anlamak”, İstanbul, 1997.
79. Kuşaksız, N.(2010). “Öğretmen görüşlerine göre ilköğretim okullarının etkili okul özelliklerine sahip olma düzeyleri”,İstanbul.
80. Mahlios, M. ve Maxson, M., “Metaphors as structures for elementary and secondary preservice Teachers thinking”, International Journal of Educational Research, C:29, S:6, 1998.
81. Memduhoğlu, B. ve Yılmaz, K. (2008). Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi. Ankara: Pegem Akademi.
82. Nazlı, S. (2008). Öğretmenlerin Değişen Rehberlik Hizmetlerini ve Kendi Rollerini Algılamaları. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 11(20), 11-25.
83. Olcay, A. ve Döş, İ. (2009). Ortaöğretimde Başarıyı Olumsuz Etkileyen Unsurların Öğrenci Boyutuyla Tespitine Yönelik Bir Uygulama. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8(1), 131-155.
84. Oğuz, A., “Öğretmen Adaylarına Göre Ortaöğretim Öğretmenlerini Temsil Eden Metaforlar”, Milli Eğitim Dergisi, S:182, 2009, ss:36-58.
85. Oğuzkan, T.: “Educational Systems”, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, Türkiye, (1987). Teknolojilerinin Öğrenim Alanı Planlamasına Etkileri-İlköğretim Okullarının Derslik ve Kütüphane Mekanları Örneğinde. The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET, 4(3), 101-108.
86. Özabacı, N. S. (1999). “Okul Başarısızlığının Nedenleri”. İstanbul: İstanbul Üniversitesi. SBE. (Yayınlanmamış Doktora Tezi).
87. Özbesler, C. ve Duyan, V. (2009). Okul Ortamında Sosyal Hizmet. Eğitim ve Bilim, 34 (154), 19-25.
88. Özdas, F. (2001). “Öğretmenlerin Bireyselleştirilmiş Öğretim Uygulamalarına İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi”. Diyarbakır: Dicle Üniversitesi. SBE. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
89. Özmen, F. Fırat ve İnönü Üniversitelerinde Örgütsel Çatışmalar ve Çatışma Yönetimi Yaklaşımları, (Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Doktora Tezi), Elazığ, 1997.

90. Özmen, F. ve Batmaz, C. (2006). İlköğretim Okulu Müdürlerinin Öğretmen Denetimindeki Etkilikleri Hizmet Yılı ve Görev Türü Değişkenine Göre Öğretmen Görüşleri. Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 2, 102-120.
91. Saylan, N. (2007). Eğitim bilimine giriş. Ankara: Anı Yayıncılık.
92. Senemoğlu, N.: “Gelişim Öğrenme ve Öğretim”, Gazi Kitapevi, Ankara, Türkiye, (1997) 7.
93. Sezer, Sezin.1984 Yükseköğretime Giriş Fırsatı ve Öğrenim Olanağı Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
94. Shindell, T. ve Willis, V., “Analyzing HRD Metaphor-in-Use” Advances in Developing Human Resources,C:3, S:3, 2001, ss:309-321.
95. Şişman, M. (2011). Eğitimde Mükemmellik Arayışı Etkili Okullar (2. Baskı). Ankara: PegemA Yayıncılık.
96. Şengül, N.: “Yapılandırmacılık Kuramına Dayalı Olarak Hazırlanan Aktif Öğretim Yöntemlerinin Akan Elektrik Konusunda Öğrencilerin Fen Başarı Ve Tutumlarına Etkisi”, Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Manisa, Türkiye, (2006) 11.
97. Şişman, M. (1996). “Etkili Okul Yönetimi. İlkokullarda Bir Araştırma”. Eskişehir:
98. Yayımlanmamış Araştırma Raporu.
99. Şişman, M. ve Taşdemir, İ. (2008). Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi. Ankara: Pegem akademi.
100. Şişman, M. (2011). Eğitimde Mükemmellik Arayışı Etkili Okullar (2. Baskı). Ankara: PegemA Yayıncılık.
101. Taymaz, H. (2009). Okul yönetimi (9. basım). Ankara: Pegem Akademi.
102. Taber, T. D., “Using Metaphors To Teach Organization Theory”, Journal of Management Education, C:31, S:4, 2007, ss:541-554.
103. Tan, H. (2000). Psikolojik Danışma ve Rehberlik. İstanbul: MEB Basımevi.
104. Tarhan, N., Duyguların Dili, İstanbul, 2008.
105. Taymaz, H. (1987). Okul yönetimi. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi.
106. Telli, S., Brok, P. ve Çakıroğlu, J. (2008). Teachers’ and Students’ Perceptions of the Ideal Teacher. Eğitim ve Bilim, 33 (149), 118-129.

107. Temizöz, Y. ve Özgün Koca, A. S. (2008). Matematik Öğretmenlerinin Kullandıkları Öğretim Yöntemleri ve Buluş Yoluyla Öğrenme Yaklaşımı Konusundaki Görüşleri. Eğitim ve Bilim, 33 (149), 89-103.
108. Turan, S. Ve Altuğ, S. C. (2008). Öğretmenlerin Öğrenci Kontrol İdeolojileri. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1(1), 95–113.
109. Yaralı, İ. (2002). “_lköğretim Kurumlarının Etkili Okulun Veliler Boyutundaki Özelliklerine Sahip Olma Düzeyleri”. Eskisehir: Osmangazi Üniversitesi. SBE. (Yayınlanmamıs Yüksek Lisans Tezi).
110. Yavuzer, H. (2008). Okul çağı çocuğu (13. basım). İstanbul: Remzi.
111. Yeşilyaprak, B.: “Eğitimde Rehberlik Hizmetleri”, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, Türkiye, (2000) 2.
112. [http://www.ozanserugurlu.com/\(23.05.2014\)](http://www.ozanserugurlu.com/(23.05.2014))

8	Okullarda etkinlik, konferans, müzik, dans, test çözüme, okuma salonları gibi odalar olmalıdır.					
9	Kıyafet serbest olmalıdır.					
10	Kapalı spor salonu olmalıdır.					
11	Okul bahçesinde ağaçlar ve çiçekler olmalıdır.					
12	Sınıflar daha büyük ve ferah olmalıdır.					
13	Okulda büyük kütüphane olmalıdır.					
14	Resim ve müzik gibi derslerin saati arttırılmalıdır.					
15	Okulun boya rengine öğrenciler karar vermelidir.					
16	Okulun duvarları rengarenk olmalıdır.					
17	Öğrenciler için şahsi dolaplar olmalıdır.					
18	Bahçelere dinlenmek için banklar konulmalıdır.					
19	Okulun boyasını öğrenciler yapmalıdır.					
20	Telefon kullanımı teneffüslerde serbest olmalıdır.					
21	Okulumda kültürel faaliyetler arttırılmalıdır.					
22	Öğrencilerin istediği eğlenceli faaliyetler olmalıdır.					
23	Okulum bizleri gezilere götürmelidir.					
24	Hangi dersi istiyorsam onu seçebilmeliyim.					
	Okulumda mutluluğumuzun artması için müdürümüz;					
25	Öğrencilerin sorunlarıyla ilgilenmelidir.					
26	Öğrencilere karşı duyarlı/anlayışlı olmalıdır.					
27	Aşırı disiplinli olmamalıdır.					
28	Öğrencilere değer vermelidir.					
29	Güler yüzlü olmalıdır.					
30	Adil olmalıdır.					
31	Bizimle oyun oynamalı yeri geldiğinde şakalaşmalıdır.					
32	Disiplinli olmalıdır.					
33	Empati kurabilmelidir.					
34	Başarıyı ödüllendirmelidir.					
35	Okulla ilgili karar alırken öğrencilere danışmalıdır.					
36	Derslere girerek öğretimi takip etmelidir.					
37	Ders saatlerinde okulda olmalıdır.					
38	Öğrencileri okula ısındıracak faaliyetler yapmalıdır.					
39	Sosyal aktivitelerde öğrencilere ortam sağlanmalıdır.					
	Okulumda mutluluğumuzun artması için öğretmenlerimiz;					

40	Empati yapmalı kendilerini bizlerin yerine koymalıdır.					
41	Öğrenciyle bir arkadaş gibi olmalıdırlar.					
42	Güler yüzlü olmalıdırlar.					
43	Derste farklı aktiviteler yapıp, dersi eğlenceli işlemelidirler.					
44	Öğrencilerle etkileşiminde samimi olmalıdır.					
45	Öğrencilerine karşı hoşgörülü olmalıdır.					
46	Sorunlarımı öğretmenlerime rahatça anlatmak isterim.					
47	Her öğrenciye karşı adaletli davranmalıdırlar.					
48	Öğrencilerin derse katılımını sağlamalı, dersi sevdirmelidirler.					
49	Alanında uzman olmalıdırlar.					
50	Dersler anlaşılmadığında özel ders anlatılmalıdır.					
51	Öğrencilere seviyelerinden yüksek ödevler vermemelidirler.					
52	Kendini yenileyen ve geliştiren öğretmenler olmalıdırlar.					
53	Sosyal geziler düzenlemelidirler.					
54	Öğrencilerin problemleriyle ilgilenmelidirler.					
55	Başarısız öğrenciyi dışlamamalı ona destek olmalıdırlar.					
56	Öğrenciye hayatı öğretmelidir.					
57	Kapasitemizin üzerinde beklentiye girmemelidirler.					

EK 2. İzin Onay Belgesi

T.C.
KAHRAMANMARAŞ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 35776031/605/1405951

05/04/2014

Konu: Anket Uygulaması (Aykut TÜRKMEN)

ANDIRIN KAYMAKAMLIĞINA
(İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü)

İlgi: a) 24/03/2014 tarihli ve 76245248/903.01.02/0671 sayılı yazı.

b) Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 07/03/2012 tarihli ve B.08.0.YET.00.20.00.0-3616 sayılı Araştırma Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinleri hakkındaki 2012/13 nolu Genelge.

İlçeniz Andırın Çok Programlı Lisesi Bilişim Teknolojileri Öğretmeni ve Gaziantep Zirve Üniversitesi - Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi ortaklığında Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitimi Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Tezli Yüksek Lisans Programı lisans öğrencisi Aykut TÜRKMEN'in "**Öğrenci Algularına Göre Mutlu Okulun İncelenmesi**" anket çalışması, İlimiz Dulkadiroğlu İlçesine bağlı Kadriye Çalık Anadolu Lisesi, Kahramanmaraş Ticaret Meslek Lisesi, Mehmet Gümüşer Anadolu Lisesi ve Onikişubat İlçesine bağlı İMKB Süleyman Demirel Fen Lisesi, Kahramanmaraş İMKB Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi ve Atatürk Anadolu Lisesinde öğrenim gören öğrencilere uygulanması, Müdürlüğümüz Araştırma Değerlendirme Komisyonu tarafından uygun görülmüştür.

Bilgilerinize rica ederim.

Mesut ALKAN
Vali a.
Millî Eğitim Müdürü

EKLER:

- 1- Araştırma Değerlendirme Formu (1 adet)
- 2-Taahhütname Tutanağı (2 adet)

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır

Yenişehir Mahallesi Cahit Zarifoğlu Caddesi
46100/ KAHRAMANMARAŞ
e-posta: strateji46@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Ramazan KÖSE (Teknisyen)
Tel: 0 344 223 50 17 Dâhili: 204
Faks: 0 344 223 54 63